

besnijden, en mij een nieuw herte zoudt geven, Ezech. XXXVI : 26. Gij hebt gezegd, dat Gij door Uwen Geest maken zoudt dat ik voor U leven zou, en dat ik van achter U niet zou afwijken. Jer. XXXII : 40. Gij hebt gezegd, dat Gij het werken zoowel zoudt in mij werken als het willen, Phil. II: 13. Dat moet dan waar worden, en in afhanging van des Heeren invloed, wil ik mij onderwerpen aan den tijd en aan den trap, om mij te helpen ; dat is de goddelijke belofte, en die moet waar worden, en daar zal Ik staat op maken. Dat is het tweede stuk.

3. Nu moeten wij het derde stuk bezien, ten opzichte van de wijze hoe zij het belegt. Ik wil er u niet alleen uit hebben, zegt ze, maar ik wil er de heiligheid in hebben, die zal doorslaan; ik wil er de deugd in de plaats hebben, ik wil jagen naar de heiligmaking, ik heb in den Bijbel daarvan schoone stukken gezien. Hebr. XII : 14, Jaag den vrede na met allen, ende de heiligmakinge, zonder welke niemand den Heere zien zal. Hoe doen zij dat? Zoo, is er iets te willen, Heere, zegt ze, ik voel mij vereenigd met Uwen wille, ik wil anders niet willen als God wil, Ik wil en zal dat willen en doen dat God wil.

Is er iets te lijden, ik wil zwijgen en niet tegen morren. Is er iets te doen of te lat&, geheel mijn harte is gezet om U te behagen, 2 Cor. V : 5. Allerliefste Heere, in iedere daad en elke omstandigheid wil ik beproeven, welke daar zij de goede, welbehagende en volmaakte wille Gods, Rom. XII: 2. Ik wil er naar vragen, en wil ze doen, niet alleen dat, maar in dat werk heb ik zulk een lust, daar ben ik wel gereed toe, Neh. I:11 en VIII:11. Mijn Heere, Ik doe het zoo gewillig, ik biede mijzelf aan U daartoe aan, ik hebbe lust om ijverig te zijn in goede werken, om standvastig en overvloedig in 't werk des Heeren te zijn, geen bergen van zwaarigheid zullen mij hinderen. O zij hebben zulk een moed, dat zij 't winnen zullen, want al hun vijanden zijn reeds overwonnen vijanden, en daarom zeggen zij, mijn Heere, met U loop ik door eene bende, en met U spring ik over een muur, mijn harte verheft zich in de wegen des Heeren, Uw juk is zoo zacht en Uw dienst zoo liefelijk, het is niet zwaar, Uwe geboden zijn licht, niets zal mij hinderen noch van U aftrekken. Dat is het derde stuk.

4. Het vierde is: mijn God, ik wil niet maar effen zooveel goeds doen dat ik onder de vromen als een vrome passeeren mag, zoodat men zou zeggen, dat is ook een beginnelingetje; maar ik wil naar de volmaaktheid staan, ik wil op den dorpel niet blijven staan, maar ik kome voor den dag, in een onverderfelijk versiersel van een stillen en zachtmoedigen geest. Gij zit nu hier alzo en versiert

u, maar 't is een verderfelijk siersel, gij moogt u wel zoo opschikken, zegt Gods Geest, schikt u liever op met hetgeen onverderfelijk is, 1 Petri III: 4; in heilige sieradieën, Ps. CX: 3, en gestikte kleederen, Ps. XLV: 15; de heiligheid is Uwen huize sierlijk, Heere, tot lange dagen, Ps. XCIII: 5. Ze zijn vervuld met allerlei vruchten der gerechtigheid, Phil. I: 11. Hoe jagen zij nu naar de volmaaktheid?

a. Eerst zegt zij, mijn God, dat was ik, al eer de duivelsche nature in mij kwam.

b. Lieve Heere, toen Gij mij de geestelijke nature schonk, zoo gaaf Gij ze mij niet om klein te blijven, maar Gij zeidet, wast op en groeit.

c. Lieve Heere, ik bemin de kleine beginseltjes, maar de volmaaktheid daar sta ik naar. Ik weet wel dat ik niet bidden mag, om op de wereld volmaakt te zijn; ik betuige evenwel, dat ze mij schoon en dierbaar is. Wat zaak is dat, volmaakt te zijn? Daartoe, mijn Heere, hang ik voor mijn oogen volmaakte Voorbeelden, het Uwe, mijn God, dat van den Heere Jezus, dat van de geesten der volmaakte rechtvaardigen, niet als schilderijen, maar als voorbeelden, en ik geve het niet op, om daartoe te geraken, dat is mijn doel, ik zoek mijn God en Heere na te volgen.

d. Nog eens, mag ik niet bidden om hier zonder zonde te zijn, ik mag evenwel wel bidden om zoo na te komen als een kind Gods komen kan; och dat mijne wegen gericht werden, om Uwe inzettingen te bewaren! Ps. CXIX: 5. Zij jagen naar de volmaaktheid, en zij rusten niet, voor dat zij het zoo na gebracht hebben als ze kunnen.

e. Ten laatste, ziet zij dat ze het evenwel niet kan zijn, zoolang zij leeft, mag ik dan niet gaan sterven, zegt zij. Dan gaat ze dat met onderwerping bidden, en dan is 't ik heb een begeerte om ontbonden te zijn, Phil. I: 23, en zij rusten niet, voor dat zij van deze aarde in den hemel zijn.

Wat dunkt u, is dat niet een schoone strijd? Vallen zij eens, dan staan zij weder op met een mannenmoed, en zij loopen naar hun ouden Medicijnmeester toe, naar het bloed des Verbonds. Nu is 't uitgedrukt, geliefden, moeten alle de vromen nu niet zeggen, zoo versta ik het, en zoo ondervinde ik het?

IV. Nu het laatste stuk: wanneer avanceert zij en wint zij wat?

1. Eerst, als zij. uit een heilige gesteldheid van haar harte alle deugd gaat betrachten, en alle heiligheid zonder onderscheid haar lief is.

2. Als zij alle ondeugd uit zichzelf wil hebben zonder onderscheid, ja ze zou het wel zonder zonde willen houden; maar eene zonde aan te houden neemt al haar troost weg.

3. Dan, als zij begint te zeggen, *gijduivelschenature*, hoe meer gij het kwade wilt, hoe meer ik het goede wil, hoe meer gij de zonde wilt, hoe meer ik de heiligheid wil, ik zoeke het goede te doen.

4. Dan avanceert zij, als zij alles voor den Heere Jezus, voor Gods zaak, en een rein gewisse op willen zetten. Daar was eens een vrome vrouwe in den tijd van die bloeddorstige, Maria, koningin van Engeland ; zij dreigde ze, zoo zij van hare religie niet wilde afgaan, dat zij haar man van haar zou wegnemen; zij antwoordde, Christus is beter als mijn man; zij dreigde ze met hare kinders weg te nemen ; zij antwoordde Christus is mij beter als tien zonen; zij zeide, ik zal 't al wegnemen, man, kinders, uw goed en uw leven; zij antwoordde, den Heere Jezus zult gij mij niet ontnemen en een goed gemoed. Dan avanceert men sterk, als men het zoo alles opzet voor den Heere en voor zijne zaak.

5. Ten laatste, als zij wat vervreemd zijn, en wat zwaarder gevallen zijn als zij gewoon zijn, zij rusten niet, voor dat zij weder opstaan en hersteld raken.

Nu zijn er ons nog twee zware gevallen van dien strijd over. Het eerste is: ik verkeer in de wereld met natuurlijke menschen, die hebben ook een strijd tegen de zonde; wat onderscheid is er tusschen hun strijd en den mijnen? Het tweede is : och hoe zal ik het onderscheiden, of het, als ik zondige, duivels werk is, of dat het van mijn eigen bedorven hart komt? Een kind Gods is altijd genegen den duivel er uit te sluiten, en hij zegt dat het al van zijne eigene verdorvenheid komt, dat er de duivel geen hand in heeft, al heeft hij daar grootelijks zijne hand in ; dat onderscheid wou ik wel eens weten, hoe er de duivel zijn hand in heeft en hoe niet. Nu zullen wij het daarbij laten, en bidden dat God het aan ons belieft te zegenen, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

DRIE-EN-TACHTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze drie stukken:

- I. Of de goddeloozen een strijd hebben tusschen vleesch en geest?
- II. Of er de vromen ook een hebben.
- III. Het onderscheid tusschen beide.
- IV. Een opwekkend woord.

WIJ lezen, Openb. III:1, Gij hebt den naam dat gij leeft, ende gij zijt dood. Wat schrikkelijke tekst is dat! Een goede naam is een groote schat, en beter dan goede olie, Pred. VII:1. Weet gij wat dien schat vergroot? Onder de tijdelijke zegeningen is een goede naam wei het voornaamste, elk een wou hem wel hebben, elk heeft daar lust toe; maar de besten hebben wel de slechtste namen, en de slechtste hebben wel de beste namen.

Wie zijn de besten? Gods volk; de rechtveerdige is overtreffelijker als zijn naaste, Spr. XII: 26 en Gen. XVIII: 32, om tien rechtvaardigen zou God meer gedaan hebben als om heel Sodom en Gomorra. Zij, al hebben zij dikwijls geen goeden naam, hebben evenwel een goede consciëntie. Hand. XXIII:1 wat moest die man in zijn naam lijden, maar hij kon evenwel zeggen, ik hebbe met alle goede consciëntie voor God gewandeld tot op dezen dag. Al de vromen wat moeten die in hunnen naam lijden, ten aanzien van al het geklap en gesnap? Zij waren aller afschrapel en uitvaagsel, 1 Cor. IV: 13. In de primitieve Christen-kerk daar staken zij de Christenen in beerenhuiden, en zij schilderden er roode duivels op. Johannes Huss en Hieronymus van Prage staken zij in een wit kleed, en schilderden daar duivels op, en zoo staken zij hen in brand. Het is droevig, maar gij moet weten, 't is niet minder als een onteering Gods; Ik trekke het aan, wat vervolgt gij Mij, zegt de Heere, als Hand. IX: 4. Uw naam is achter een wolke, zegt de Heere, maar Ik zal ze als een licht te voorschijn doen komen. God zal van u zeggen, 't geen Hij eens zeide tegen Jozua, Ik hebbe heden al den smaad afgewenteld, dien gij in Egypte geleden hebt, Jos. V: 9.

Een godzalige mag liggen als tusschen twee rijen van steenen, smaad en verdrukking, dat is de schouwe daar zij zwart in gemaakt worden, maar wat zal 't eens zijn ? Als zij er uitkomen, zullen zij er uitkomen als vleugelen van een duive, overdekt met zilver, endewelker vederen zijn met uitgegraven geluwe goud, Ps. LXVIII: 14. Wat zal 't eens zijn, als God zal zeggen, zalig zijt gij, omdat zij van u gelogen en uwen naam als kwaad verworpen hebben ? Matth. V : 11.

De slechtste menschen hebben de beste namen ; dat volk, daar God van zegt, Loruchama en Loammi, Mijn volk niet, en de niet ontfermde, Hos. I. Zij zijn slecht in hun natuur, in hun wandel, in hun oogmerken, en in al hun uitkomsten. Die hebben altemets groote en schoone namen, maar denkt daarom, zij hebben ze maar tot hun dood toe. Als zij sterven, dan zou men ze niet meer weder wenschen ; ze zijn tot een last geweest op de aarde en in de kerk: gaan zij heen, men zegt, ik ben blijde dat zij weg zijn. Bij wien hebben zij een goeden naam ? Bij zichzelfen, gelijk als Simon de tovenaer, hij zeide van zichzelfen, dat hij wat groots was, Hand. VIII : 9. Bij wien hebben zij nog een goeden naam ? Bij hun medgezellen, Mal. III:15. wij achten de hoogmoedigen gelukzalig. Daar komt tot nog toe dat zeggen, vandaan, de Predikanten mogen zeggen wat zij willen, mijn vriend en vriendinne zaliger. Daar ligt het stroo voor de deur, en de doede in een doodkleed, en de ziele in de helle, en de vrienden maken al de bereidsels om het lichaam in de aarde te brengen, en 't is al mijn vriend en vriendinne zaliger.

En 't is geen wonder, want zij hebben altemets bij de vromen zelve zulk een goeden naam ; zij krijgen den naam van deugdelyk, van groote gaven, ja den naam van geestelyk te leven. Die man, die engel, had den naam dat hij leefde, in den tekst, daar wij onze inleiding uit genomen hebben, en meent gij dat die Predikanten uitgestorven zijn ?

Hoe komt het ? Wel zij doen altemets vele deugden, hun wandel is onberispelyk, gelijk Paulus betuigde vóór zijne bekeeringe, Phil. III:6. Wat ontbreekt mij nog, zei die jongeling? Matth. XIX: 20 en Hand. XXVI : 5, ik hebbe naar de bescheidenste secte van onzen Godsdienst geleefd van mijne jonkheid af. Waardoor komt het? Zij hebben altemets groote gaven; God geeft ze een schrander verstand en ze zijn wel ter tale, ze kunnen zichzelfen wel uitdrukken; en ze zijn zeer beweeglyk, ze kunnen licht schreien; ze hebben de gaven des gebeds, en ze kunnen een heel gezelschap bewegen, zoodat elk wel de tranen uit de oogen zouden springen ;

door al de talenten zoo raken ze met Judas onder de Apostelen, zij krijgen een grooten naam van hoog wijs, en hoog vroom, vervuld met genade en teerheid, doch 't is in hun mond, maar niet in hun wandel ; zij zeggen voor geheel de Gemeente, dat men geen eene zonde of lust mag liefhebben, of dat men geen genade heeft. Wat gaan zij dan doen? Zij hoereeren met en vanwege hunnen naam, Ezech. 1: 15. Dat is een taal, die God gebruikt, en Hij wil er 'mede zeggen, gij begaat geestelijke onkuischheid. Wanneer hoereert iemand met zijn naam ?

1. Eerst, als gij uw eigen naam liever hebt als Gods eer en naam; dan begaat gij onkuischheid, en gij zijt overspelers met uw naam.

2. Als iemand zijn eigen naam tot zijn God maakt; dan is hij in zijn schik en wel voldaan, dan is hij zoo opgeschikt; eert mij doch voor 't volk, is 't dan met Saul, 1 Sam. XV: 30. Zoudt gij vragen, wien hebt gij neffens God in den hemel? Zij zouden zeggen, mijn naam, ja boven God.

3. Dan hoereert zoo een met zijn naam, als hij gaarne respect zou hebben naar 't geen dat hij denkt waard te zijn, ja meer. Is er een Jode, die Haman geen eere wil geven, hij wil er het gansche zaad over ombrengen.

4. Dan, als zoo een hoogmoedig wordt op zijn naam. Hoe hoogmoedig was Bileam, dat koningen hem zoo aanspraken! Hoe trotsch was Judas op zijn naam ! Hij zeide wel, gelijk als Paulus eens zeide, zijn ze allen Apostelen? Zijn ze allen Herders en Leeraars? Ik ben een Apostel.

5. Als zij zoo op een goed blaadje staan, dat ze dan daarop gaan zondigen. Zoo deed Judas, hij ging er heimelijk op zondigen; eerst was hij een dief, daarna ging hij openbaar zondigen, dat geeft zijn schreeuw voor den Joodschen raad te kennen, ja hij kon niet denken dat hem iemand verdenken zou van dieverij. Als zij dan in zoo een goed blaadje staan, wil een vrome dan hun werk ontkennen en hun genade ontnemen, zij willen 't zich niet laten ontnemen, maar ze zijn gerust op hun goeden naam, zij zinken er op neder ais op een grond en als op een goeden grond.

Nu mocht gij zeggen, hoe komen de vromen zoo verre, dat zij zeggen dat die genade hebben? Weet gij hoe? Omdat die menschen zich zoo weten op te schikken; een heelen staat van bekeering weten zij op te maken, zij weten te spreken van schreien, van droefheid, van overtuigingen, van bidden, van danken, van bewerkingen, zij maken zoo een heel Christendom op. Gods kinderen zijn blijde, als er wat werk Gods gevonden wordt, daar gaat hun harte meteen naar toe; ze geven ze een goeden naam, zij zeggen, gij leeft,

inzonderheid als ze beginnen te **zeggen** dat ze zulk een strijd voelen tusschen vleesch en geest; dat schijnt door te gaan, en daar weten zij van te spreken en te zeggen, ik voele zulk een strijd tegen de zonde, ik kan betuigen voor God, **dat** ik zulk een gewoel tot het kwade heb, wat heb ik een strijd, eer ik een zonde af kan slaan?

Zou dat geen genade zijn? Zegt Paulus niet, Gal. V: 17, **de geest begeert** tegen het vleesch, en deze staan tegen malkanderen, **alzo** dat gij niet en doet hetgene gij wilt? Ondervond Paulus niet, dat zijn genade klaar was, als hij dien strijd voelde? Een kind **Gods** neemt dikwijls een menselijke **weegschale**, en niet een goddelijke. Hoe ontdekt God dat?

1. Eerst, dat Hij Zijne kinderen doet voelen dat ze haar te veel geacht hebben. Petrus had al te veel achting voor Simon den tovenaer, toen hij gedoopt wierd, hij dacht dat hij wat groots was; nu zie ik, zegt hij, **dat gij zijt in een gansch bittere galle, ende** 't zamenknoopinge van ongerechtigheid, Hand. VIII: 23,

2. Zij kunnen er zich niet meer mede vereenigen. Daar was eens een Profeet, die kreeg last dat hij een paar houten zou nemen om die te zamen te vereenigen; als gij een rank neemt van een kwaden en van een goeden boom, zij kunnen niet te-zamen vereenigen.

3. Wat doet God? Hij zegt tegen Zijne kinderen, maak eens onderscheid tusschen naam en daad, tusschen zijn en schijn. God wil wel dat zij hun eigen hart onderzoeken, maar ook eens anders. Een rechtvaardige komt en onderzoekt zijnen **naaste**, Spr. XVIII: 17. Het is een gelijkenis ontleend van een mensch, hij heeft een stuk metaal, hij krijgt een twijfel of het wel goed is, hij zet er een boor op, en boort het door en door, dan smijt hij 't in 't vuur en ziet of er geen goud in is. **Zoo** doen **Gods** *kinderen; zij proeven hun eigen hart en eens anders hart, zij wegen 't in de goede weegschaal? en dan moeten **zij** zeggen als Johannes **zeide**, gij hebt den naam dat gij leeft, en **gij** zijt dood. De Apostel Judas **zeide**, het zijn waterlooze wolken, vs. 12, dat is eender als een geschilderde fontein, zij schijnt te springen alsof zij het geheele huis onderloopen zou.

Geliefden, gij zult al liggen denken, waar wilt gij ons met zoo een inleiding heen hebben? Tot den strijd tusschen vleesch en geest. Wij wilden **u** daartoe hebben, dat gij uzelf en anderen beproefde. Wij hebben een woord drie of vier van onderscheid te spreken.

1. Hebben de goddeloozen een strijd tusschen **viesch** en **geest**?

11. Hebben ze de vromen ook?

III. Is er onderscheid tusschen die beide?

IV. Zullen wij een kort woordje zeggen om uw hart te raken.

Dat zijn onze vier stukken: let er toch op, de zaak is 't wel waard. Is er een tegenkating in 't hart van een goddelooze tegen de zonde? Is er een in 't hart van de vromen? Is er onderscheid tusschen die beide? En dan een opwekkend-woord tot onze harten.

I. Wat het eerste aangaat: vindt men dat onbekeerde doode zielen tegenstand hebben tegen de zonde en zich verklaren voor de deugd? Wij zeggen ja. Gaat naar een Kain, wat heeft er in hem al omgegaan, eer hij tot dien broedermoord kwam? Hij bemint u, hij heeft een begeerte tot u; wat worstelingen moet hij wel gehad hebben! Let eens op een Ezau; hij gaat met zulk een vast voornemen naar Jacob om hem om te brengen, en als het tot de daad kwam, zoo verklaarde hij zich voor de deugd.

Wat worstelingen heeft Bilcam wel gehad? Had de last Gods hem zoo kbaar niet geweest, en had de Engel het hem niet belet, hij had Israël wel gaan vloeken. Wat heeft hij een worsteling gehad om dat loon te hebben! Ik kan 't evenwel niet doen, Balak, of gij boos of goed zijt.

Saul, wat een hart had hij om David om te brengen, en hoe dikwijls stond hij met de tranen in zijn oogen, zoodat hij zelfs bekende, ik heb zottelijk gehandeld, 1 Sam. XXIV en XXVI.

Let eens op Herodus, was daar geen strijd? Hij kon Johannes niet dooden, maar de eeden zeiden, gij moet het doen.

Pilatus en zijn wijf, wat hadden zij een strijd, zoodat Pilatus publiek zijn handen **waschte** van onschuld? Evenwel doet hij het.

Let eens op Judas; meent gij dat dat zonder slag of stoot ging eer hij tot die daad kwam? Zijn schreeuw gaf het te kennen, als hij voor den Hoogepriester kwam.

Denkt om Ananias en Saphira, wat een gewoel hadden zij, eer zij konden zeggen, daar is al de prijs, daar zij nog zoo veel in hun huis hadden. Daar is dan een strijd tegen de zonde, ook in de allergoddeloosten, maar God doet het voor den dag komen.

II. Is er ook een strijd in de vromen? Ja, en dat dit klaar is, hebben wij u den voorleden reis getoond. Nu zullen wij er u nog een exempel drie of vier van geven.

Wat moet er al omgegaan zijn in Abraham, als hij zei tegen Sara: zegt dat gij mijn zuster zijt?

Wat moet er in Jacob wel omgegaan hebben, als hij van zijn moeder ging om te zeggen: ik ben Ezau? - God zal mij vloeken, zegt hij, en mijn vader ook, hij wou er niet toe komen, totdat zijn moeder zei: ik neme den vloek op mij, Gen. XXVII.

Wat moet er in 't hart van Petrus omgegaan hebben, eer dat hij zijnen goeden Heere zijne tong weigerde en loog dat hij Hem niet kende? Dat gaven zijn bittere tranen te kennen, en zijn gewillig invallen, als zijn Meester hem aanzag.

Om nu niet meer op te halen, beziet dien heerlijken Paulus, Rom. VII: 10-24. Wat worstelingen had hij ! Dan was 't eens onder en dan eens boven, dan wierd hij eens gevangen geleid en dan niet. Dat is het tweede stuk.

III. Nu kunt gij van uw hart niet krijgen, of gij moet zeggen: gij en ik, dat wij een gewoel tegen de zonde voelen, om de zonde tegen te gaan en voor de deugd te zijn.

Nu zult gij al wachten otn het onderscheid te hooren van den strijd in de slechten en in de goeden. Gaat eens in uw harte; 't heugt u nog wel, dat het gebeurd is, dat gij aanzoek hadde om te zondigen, en gij kondt niet, gij stondt het tegen en sloegt het af. Daar is een strijd tegen de zonde, die de geloovige alleen eigen is, en daar is er een, die de andere ook eigen is. Wij zullenu een onderscheid tien of twaalf toonen.

1. Het eerste onderscheid is: Daar strijd is en daar hij niet recht is, daar hooren zij uitermate noode onderscheid maken; als dat gepredikt wordt, en zij wisten 't, dan zouden zij wel uit de kerk blijven. Maar daar genade is, die zouden daarom gaan, dat is mij aangenaam, zeggen zij, maar de andere zegt: mij niet. Het is er mede als met de Wetgeleerden : zij waren blijde als de Schriftgeleerden ontdekt Wierden, maar als de Heere hen te na kwam, dan waren zij boos. De Schriftgeleerden, hoe blijde waren zij, als den Sadduceën den mond gestopt wierd! maar als 't hun gold, dan waren zij als duivels. Hebt gij gaarne dat het Schibboleth ontdekt wordt, en het schijn van het zijn? Die man, zeiden Jozeph's broeders, vroeg zoo nauw, hadden wij 't geweten, wij hadden er niet bij durven komen. Zijt gij benaauwd, als er onderscheid gesteld wordt van schijn of zijn, of hebt gij het gaarne? Bidt gij, dat God en menschen het zouden doen? Hebt gij dan eerst recht te kerk geweest?

2. Daar het niet recht is, raakt hij door de voorzienigheid onder een bediening daar onderscheid gesteld wordt, hij wringt zich in duizend bochten, hij kan er niet stil zitten ; wordt zijn hart eens heet in zijn binnenste, dan gaat hij er verstrooid zitten, hij heeft geen aandacht; of zoo er eenige attentie blijft, hij houdt er niet van, hij veracht het in zijn hart, zoovele proeven van den staat der genade te stellen. Maar daar 't recht is, al kwam hij in een vreemde stad of in zijn eigene, hij veracht het niet; is het ver-

wacht of onverwacht, hoe blijde is hij! Daar, zegt hij, **wierden** mijne knoopen behandeld en ontdekt. Hoe staat het met u? Wij moeten met malkanderen gemeen handelen. Zit er uw hart in, als er onderscheiden gepredikt wordt? De natuurlijke mensch schrikt er voor, maar de geestelijke mensch onderscheidt alle dingen en hij zelve wordt van niemand onderscheiden, de natuurlijke mensch onderscheidt niets, 1 Cor. II: 14, 15.

3. **Zoo** er alleen strijd **ís**, zij is generaal tusschen hun vleesch en hun ziel, maar 't is geen strijd tusschen vleesch en geest; hun ziel **ís** een geest, en de strijd is in hun ziel, maar niet tegen de goddelijke geestelijke natuur, Jud. vers 19, zij hebben den Geest Gods niet, 't zijn maar eeníge vermogens van hun ziel. Hoe staat het met een kind Gods? Die heeft een strijd tegen de duívelsche natuur; hij vindt het beeld Gods in zich.

4. Een die geen genade heeft en onbekeerd is, die heeft een strijd tusschen zonde en zonde. Neemt, iemand **ís** karig, dat strijdt tegen den hoogmoed, zoodat het zichtbaar is, dat men ze wel veracht, maar 't **ís** omdat het met onze intrest niet overeenkomt; zij verachten de hoovaardige, en zij hebben de leugentaal, de ontrouw en de geveinsdheid lief. Daar hebt gij dan **zoo** een heelen strijd tusschen zonde en zonde. De rechte strijd zegt niet: kapt de takken af en laat de stam met de wortel in de aarde. Een kind Gods zegt: niet alleen de takken en het loof, maar ook den **geheelen** stam en de geheele natuur moet er uit; de hoogmoed niet alleen, of de karigheid, maar ook de geheele natuur, en dat zou mij aangenaam zijn, de gierigheid moet geen lekkere bete zijn om mijn belang.

5. Het vijfde onderscheid is: daar 't niet recht is, is 't een strijd tusschen onze lust en tusschen onze bevattingen. Ik heb een bevat, zegt **zoo** een, dat het niet goed is dat een oud man leeft als een jongeling; als iemand verandert van staat of conditie, **zoo** moet hij anders leven als hij gewoon is; als iemand oud geworden is, **zoo** moet hij zijne vorige lusten laten; dat zou niet passen, dat hij dan als een jongeling zou gaan springen, zuipen, hoereeren, dat komt met de oude jaren niet overeen. Daar 't recht is, daar is 't niet tusschen de bevattingen en de lusten, dat hij zou zeggen : gij **zijt** jong, gij moogt nu wel dat en **zoo** doen, neen, nooit zegt **zoo** een.

6. Het zesde is: hij heeft een strijd tusschen de zonde en zijn respect. Als het zijn reputatie niet krenkte, zou hij die zonde wel willen doen. Eert mij doch voor 't volk, zei Saul tot Samuël, maar anders kon hij den Profeet wel laten gaan, hij was hem **zoo**

moede als er zijn respect niet aan hing. Gij zult zeggen: hoe weet gij het, dat hij hem zoo moede was? uit 1 Sam. XIX. Daar zond hij boden om David en Samuel te dooden, en, als het de boden niet konden uitvoeren, ging hij zelf.

7. Het zevende onderscheid is: Tusschen de zonde en vrees is de strijd van een onbekeerde, ook tusschen zonde en schade. Ik zal er schade bij lijden, zeggen zij, zoo ik die deugd niet doe. Een kind Gods zegt dat niet. Al moest ik nog zooveel schade lijden, zeggen zij, ik zal mij tegen de zonde zetten uit een levend hart. Een onwedergeborene is als een slaaf van de zonde; als zij het kwade niet willen doen, dat is maar uit vrees voor de slagen, en Gods vloek, omdat het hun gaat als Jer. IV: 18, dat het zoo bitter is, dat het tot aan het hart raakt. Maar hoe is 't met een vrome? Al was er geen hemel tot belooning noch geen hel tot straf, zij zijn evenwel tegen de zonde.

8. Het achtste onderscheid is : De strijd van een wedergeborene. is tusschen de zonde en zijne consciëntie; als hij zijn lusten voldoet, wat klopt zijn harte, wat heeft hij angsten ? Zijn harte veroordeelt hem, 1 Joh. III: 20. Zij hebben dikwijls zooveel als zij het houden kunnen. Had Kaïn geweten, dat hij zulk een hel in zijn gemoed zou gehad hebben na zijns broeders dood, ik geloove niet dat hij het zijn leven zou gedaan hebben. Had Judas geweten, dat hij zulk een hel in zijn gemoed zou gehad hebben nadat hij 't geld ontvangen had, ik geloof niet dat hij het zijn leven zou gedaan hebben. Maar een kind Gods strijdt niet omdat zijn consciëntie hem benauwt, maar om Gods hoogheid, Job XXXI: 23.

9. Het negende onderscheid is : De strijd van een onwedergeborene is tusschen de zonde en den slechten toestand van het land. Wel, zegt hij : men moet tegen de zonde waken, staat het zoo slecht met het land. Jer. XXXIII, de vorsten lieten hun knechts gaan, en als de benauwdheid over was, dan deden zij ze wederkomen De Ninevieten zouden niet gaarne vergaan hebben binnen veertig dagen, daarom riepen zij en schreeuwden zij tot den Heere.

10. Het tiende onderscheid is: De strijd van een onwedergeborene is maar omdat er avondmaal en biddag op handen is; zij mogen dan in die week niet tuisschen of spelen, 't is in de andere week biddag; zij mogen het niet doen een week te voren en een week daarna, dan mogen zij zoo niet leven als tevoren, maar twee weken zou te hoog zijn.

11. Het is een strijd tegen hun oogmerken: zij zouden, als zij zoo en zoo leefden, dat en dat aanzien niet kunnen krijgen, zij zouden dat huwelijk niet kunnen doen. De vromen, al hadden

zij 't al te onvriend, zij zouden tegen de zonde strijden. Heere! zeggen zij, ik heb niemand in mijn oogmerk als Uwe vriendschap.

12. Het is een strijd tusschen vreeze van ziekten, dood en helle. Wat is dat een teugel in de wereld! als ze altemets niet eens ziek waren, wat zou er een slordig leven zijn!

13. Het is maar een geschilderde strijd van de onwedergeborenen; hij komt uit geen levend beginsel. Als gij in een leger waart, daar een schilderije was, daar een slag in geschilderd was, ze zal al meer vuur schijnen te geven als daar het levende is maar zij winnen nooit. Zoo is 't ook, de cours van zondigen wandel wordt nooit gebroken. Zij zijn eender als een houten beeld, dat daar geharnast staat; al stond het daar duizend jaar, 't zou geen een vliegje of muggetje kunnen doden. Gij hebt in uwe huizen wel schilderijen zien staan, daar zij in geschilderd waren of ze het al zouden dood steken; zoo zijn zij ook als een geschilderde soldaat, zij winnen niet.

Dat zijn de onderscheiden; wat zegt uw harte? Ligt gij in de schale van God of niet?

IV. Nu ons vierde stuk. Mogen wij u wel eens hartelijk aanspreken, zondaar?

1. Eerst, gij zijt niet bemind bij God noch menschen. Bij de menschen hebt gij te veel, en bij God te weinig, omdat het al maar schijn is. Gij zijt bij God gehaat, omdat gij niet meer hebt, en de wereld heeft u niet lief, omdat gij te veel schijn hebt, en 't is al flatterije.

2. Menschen, Gods verbolgenheid is over u, zoo gij zoo blijft, en dan zult gij bespot worden van God en van den duivel. De duivel zal zeggen: waar zijn nu uwe gebeden en tranen? Waar is nu uw strijd tusschen vleesch en geest? Nu zijt gij met mij in de helle, zal de duivel zeggen. Daar was niets ondragelijker voor Simson, als dat hij bespot wierd van de Philistijnen, Rig. XVI. Och God! zeide hij, sterkt mij alleen ditmaal! Zoo zal 't met u gaan; gij meende in den hemel te komen, en God zal spotten met uw verderf, Spr. 1: 26, 27.

3. Uw strijd zal in eeuwigheid geen troost geven. Gods Geest en genade is niet met u. Paulus' strijd gaf hem zulk een troost: ik hebbe den goeden strijd gestreden, zegt hij, 2 Tim. IV: 7. De andere strijd geeft geen troost. Het is eender als een schilderije van overwinning, terwijl 't leger bezig met vechten is, gij hebt een geschilderde overwinning, en zoo zult gij een geschilderden hemel en een geschilderde zaligheid hebben. Gij hebt het laatste oordeel wel afgeschilderd gezien, den eenen aan de rechterhand, en den anderen aan de linkerhand, maar 't is al geschilderd; zoo zijn er ook geschilderde Christenen en een geschilderde gelukzaligheid.

Dat zijn nu onze vier stukken. Maar kinderen Gods, wat is 't een geluk voor u! Uwe zake is geen geschilderde overwinning, God zal u eens tot Hem nemen; als gij den loop zult geloopt, en den strijd zult gestreden hebben, dan zult gij ingaan in het Koninkrijke, en de ingang zal u niet belet worden.

Nu is er nog een geval van een kind Gods, dat zegt, gij zegt dat de duivel zoo in 't harte werkt, maar ik zeg dat het mijn eigene verdorvenheid is; dat zullen wij dan ook zoeken te ontdekken in 't vervolg en wenschen nu dat dit gezegend mag zijn aan ons en aan ulieden, tot Gods eere, om Zijns Zoons wille. Amen.

VIER-EN-TACHTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21.

Waarin men vindt:

- I. Dat de duivel zijne hand heeft in de zonde van de godloozen en vromen.
- II. In wat zonden er gezegd kan worden, dat de duivel er alleen zijn hand in heeft.
- III. Wanneer men zeggen kan dat de duivel en de vromen t'zamen hun hand daarin hebben.
- IV. Hoe Gods kinderen in 't een en 't ander zich gedragen moeten.

WIJ lezen, Joh. III: 6, Hetgene uit vleesch geboren is, dat is vleesch; en hetgene uit den Geest geboren is, dat is geest. Daar zijn wel menschen, die zonder Geest zijn, dat zijn natuurlijke menschen, den Geest niet hebbende, in den zendbrief van Judas, vers 17. Geen mensch is er zonder vleesch, Ps. LI: 7. Sommigen zijn er met vleesch en geest te zamen, Gal. V: 17, die zeggen mijn God! ik wil den wille des vleesch niet doen, ik moet en wil strijden tegen de booze lusten des vleesch, en daar heb ik groote reden toe.

1. Eerst, toen ik kwam onder den band des verbonds, zwoer en schreef ik met mijne hand dat ik des Heeren zou zijn. Als ik niet spreken kon, zoo hebben 't mijne ouders bij het doopwater gedaan, en ik heb 't in het opwassen bevestigd, dat ik mijn oude nature dooden zou.

2. De duivel, die als een slang is, zoekt mijn vleesch gelijk als Eva te verleiden, maar ik wil er niet mede te doen hebben, zegt de geest.

3. Het vleesch is in den geest de luiaard; 't vleesch is den geest als rook den oogen en edik den tanden; wat gij van het vleesch aan den geest doet, het maakt de handen traag, het maakt slappe handen en trage knieën. Het vleesch is somtijds als de bloedzuiger, die roept: geeft, geeft; dan is er het vleesch nacht en dag bij, om de hitte des daags en de koude des nachts uit te staan.

4. Vleesch, gij zijt vijand van kruis en verdrukking. Komt er kruis, dan zegt het vleesch: waartoe dit verlies? Het zou den Heere Jezus verloochenen om eere en staat te verkrijgen. Het

vleesch wil liever een hoveling maken als een hemeling. Het vleesch zegt: zoekt u groote dingen, Baruch! wat behoeft gij voor den Heere zoo alles op te zetten!

5. Het vleesch wil het altijd licht hebben. Het liefelijk jok van den Heere Jezus, daar zijn doornen in, zegt het vleesch, 't zijn touwen en banden, die ik wel in stukken scheuren wou, ik kan ze niet dragen, Ps. II: 3. Het zachte en liefelijke jok van den Heere, daar zijn zij eender onder als 't dartel Israël in florisanten tijd van Salomo zeide; zij zeiden tegen Rehabeam; maakt uwes vaders harde jok over ons licht.

6. De geest zegt tegen het vleesch : ik wil met u niet te doen hebben, gij wilt altijd anders als ik wil, waarom, als ik den hemelweg op wil, gaat gij 't hellepad op? Als ik God wil liefhebben, wilt gij de wereld liefhebben. Ik wil naar de stemme des vleesches niet hooren, zei Paulus, ik wil met vleesch en bloed niet te rade gaan, Gal. I: 16. Het vleesch zegt: wel jongman, dan zult gij schade hebben; de geest zegt: ik wil liever alles schade en drek rekenen, als ik maar den Heere Jezus mag gewinnen, Phil. III : 7-9. Het vleesch geeft altijd kwaden raad ; gaat gij er mede te rade, dan raakt gij er net mede als Saul; eerst raakte hij naar de tooveresse, en toen naar den duivel. Het vleesch verzint niet de dingen die des Geestes Gods zijn. Het vleesch is evenals die goddelooze moeder van Joram, die hem een raadgeefster ten kwade was,

Zijn deze dingen alzoo, zoo moet een kind Gods die dingen doorzoeken, hij moet zijn harte doorboren en zien, waar genade zit, waar geest zit, en waar vleesch zit. Zij moeten zich daarvan onderzoeken, en daar zijn zij ook genegen toe; daar moet men niet vele woorden toe gebruiken, daar zijn ze vanzelfs toe genegen, om zichzelf meer te bezwaren als zij moeten. Het gaat met hen als met de Thekoïtische vrouwe; zij gaat naar den Koning David, zij spreekt den koning op een heerlijke wijze en met respect aan voor Absalom ; zoo zei de Koning: is Joabs hand in dezen met u? Zij zei : uwe dienstmaagd spreekt niet een woord of Joab heeft het in mijn mond gelegd. Zoo is 't met een kind Gods ook, hij meent, hij spreekt alles uit zijn verdorven harte en hij heeft er al zooveel deel aan als de Thekoïtische vrouwe. Een kind Gods moet zich maar niet al bezwaren, zij moeten elk het zijne geven, den duivel en zichzelf.

Geliefden, tot dat stuk te verhandelen waren wij hier tegenwoordig, om zooveel wij kunnen, dienaangaande een klaar woordetje in uw harte te leggen.

Wij hopen door **Gods** goedheid drie of vier dingen te overdenken.

Eerst, dat er de duivel veeltijds zijn hand in heeft, in de vromen tot zonde te brengen, daar de vrome waarlijk geen deel in heeft. Dan klimt er in 't harte op dat zij zeggen : gij zet het mogelijk al op rekening van den duivel, maar ik denk dat mijn hart niet goed is ; waaraan zal ik het weten, of mijn verdorvenheden van mijn hart of van den duivel komen ? Ik heb eenige booze stukken begaan, zijn 't dingen daar ik schuld aan heb, of is 't van den helschen geest? Dan dienden wij te zien, wanneer 't hart mede doet. Ten laatste, hoe wij ons in 't een en ander gedragen moeten. Dat zijn vier zware dingen ; let er toch op.

I. Eerst, de duivel heeft zijn hand dikwijls in de zonden van godloozen en vromen.

11. Waaraan het te kennen is, of de zonde uit het hart en uit de verdorvenheid komen, of dat ze er van den duivel ingelegd worden.

III. Hoe zal ik weten, of de zonde er van alle beide inkomt, van de verdorvenheid en van den duivel.

IV. Hoe zij zich gedragen moeten onder het een en het ander.

1. Wat het eerste aangaat : dat was, dat de duivel dikwijls zijn hand heeft in 't vallen in de zonde van vromen en onvromen. Dat zullen wij u doen zien, hoe hij er zijn hand in **hadde** vóór den val, in den mensch tot zonde te brengen, dan dat hij er zijn hand in had na den val, in den Heere Jezus tot zonde te verzoeken, en na den val ook in de goddeloozen en vromen tot zonde te brengen.

1. Voor den val had hij er zijn hand in, in den mensch tot zonde te brengen. Hij was kapitein, de aanrader, de brandstichter, hoewel dat hij 't van buiten **alschoon** voordeed, en 't kwaad verbergt. Hij was eender als een moordenaar, die voor de deur staat, die geen verraad van binnen vindt ; het beeld **Gods** kan geen kwaad doen ; hij mocht vurige pijlen schieten, maar 't deed geen kwaad van binnen, omdat er geen brandstof van binnen was.

2. Hij verzocht den Heere Jezus tot zonde, Matth. IV daar kwam hij zien of hij 't geloof in den Heere Jezus verzwakken kon, om Hem te doen voor hem nedervallen, om **ZOO** het geheele werk der zaligheid omver te werpen.

3. Hij heeft er zijn hand in, in de goddeloozen tot zonde te brengen. In den broedermoord van Kaïn, in den moord van **Achtophel**, in 't verhangen van Judas. Hij werkt krachtig in hen, hij is de kapitein in de zonde, hij is hun koning, hun vader, hun god ; hij werkt krachtig in hen, en zij dienen hem blijde, welge-

moed en hardnekkig, zonder droefheid, zij schamen zich niet, ze zijn boos als er iemand is die niet mede doet, ze zijn bedroefd ais er iemand uit hun gezelschap afgetrokken wordt, zij zouden zee en land omreizen om iemand een kind des duivels te maken.

4. Na den val werkt hij ook in de vromen, om ze tot zonde te brengen. Hoe doet hij 't nu ? Niet alleen van buiten, maar van binnen. Let eens op 1 Chron. XXI : 1. De duivel porde David aan om 't volk te tellen. De Heere Jezus zag den duivel in Petrus' harte en tong, als die zei : weest U genadig, Heere ! hij zag den duivel in zijn geloof, als hij hem zifte. De Heere Jezus komt ons voor met een wan in Zijne hand, daar Hij al 't goede in houdt en 't kwade uit laat vallen, Matth. III : 12. Maar de duivel met een zifte, daar hij al 't goede uit laat vallen en 't kwade in houdt, Luc. XXII : 31. Zoo contraire is de Heere Jezus van den duivel. Dit moetende toestemmen, dat de duivel zijne hand heeft in de vromen te ziften, zoo moeten wij dat nog wat ophelderen.

a. Eerst, het is de ordinantie Gods, Gen. III : 15, Ik zal vijandschap zetten tusschen het zaad der vrouwe en der slange, tusschen 't Hoofd, den Heere Jezus, en den duivel, tusschen 't zaad van Christus en des duivels. Het is de ordinantie Gods, die zoomin te niete gedaan zal worden als die van dag en nacht.

6. Het blijkt uit de namen, die God aan den duivel geeft. Dan is 't eens vijand, Matth. XIII : 39. Dan is 't eens verzoeker, Matth. IV : 3. Dan tegenpartije, 1 Petri V : 8. Dan booze, Matth. VI : 13. Dan verklager, Openb. XII : 10.

c. Het zal u nog **klaarder** voorkomen, wanneer gij ziet wát God van Zijn werk verklaart, Hij gaat romdom Gods volk als een brieschende leeuw, 1 Petri V : 8 en Job I : waar komt gij vandaan zei de Heere ? Van de wereld te doorwandelen, zei de duivel ; die op hun hoede waren, daar week ik van ; en die niet op hun hoede waren, die heb 'ik verleid. Hoe hebt gij 't met Job gemaakt? Daar kan ik niet aankomen, die bewaarde zich te oprecht, Eph. VI : 11, 16 : hij heeft zijn listige omleidingen en vurige pijlen, 2 Cor. XII : 7, hij geeft vuistslagen, 2 Cor. XI : 14, hij is een bedrieger, hij verandert zich in een engel des lichts. Zijn werk geeft te kennen dat hij er zijne hand in heeft, in Gods kinderen tot zonde te brengen.

d. Het zal u nog **klaarder** worden, als gij ziet dat God Zijne kinderen opwekt om de wapenrusting Gods aan te doen, Eph. VI : 11 en 1 Petri V : 8 zijt nuchteren en waakt, want uw tegenpartije, de duivel, gaat rondom u als een brieschende leeuw, Matth. XXVI : 41 waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking

komt. Daar is nu geen bedenking tegen in te brengen, dat hij er zijn hand in heeft, en iemand tot zonde te brengen.

11. Nu komen wij tot het tweede stuk.

Een kind Gods heeft altemets schrikkelijke verdorvenheden, zij geven zichzelf de schuld altijd, zij denken dat het al uit hun eigen harte voorkomt; wist ik 't, zegt een kind Gods, dat het inblazingen des duivels waren, dan was ik half gered; zou ik kunnen weten, of ik het dien helschen geest ten laste zou kunnen leggen? Het is te weten, geliefden? Gij zult zeggen : waaraan zal ik het kennen?

1. Eerst, de duivel is in heel de verdorvene nature het begin. Gij zoudt zoo boos niet zijn, was 't niet door dien aanrander, dien brandstichter. De Zaligmaker merkte dat zoo aan, als Hij zeide, gij zijt uit den vader den duivel, die een menschenmoorder geweest is, Joh. VIII: 44. Hij is de eerste, en gij zijt de tweede in 't werk. Hij is de eerste, dat verzwaart des duivels schuld, hij is de voorganger, gij volger. Gij waart nooit aan zoo een booze natuur gekomen, had hij 't begin er niet van geweest.

2. Dat verzwaart den satan, en 't vermindert onze schuld, en gij zult het onderscheid kennen hierin: Als er verdorvenheden in uw harte zijn tegen de eerste tafel van de Wet, die zijn meer op de rekening van den duivel te zetten als op onze eigen rekening; als de verdorvenheden komen tegen de eerste tafel, denkt dan in uw harte, dat uw tong van de hel wordt aangestoken, Jac. III: 18; denkt dan, die steekt het rad van mijne geboorte aan.

Wordt gij aangezet tot lastering Gods, om God iets ongerijmds toe te schrijven, zet het niet op de rekening van uw harte, maar op de rekening van dien helschen geest. Hij zoekt uw geloof in God te ziften, en u te brengen tot zware dingen, tot een eeuwige verkiezing, tot den val van Adam, hij zoekt u te brengen tot de bekeering, tot de roeping van sommige goddeloozen en niet van allen, tot de verdoemenis van de meesten in de wereld ; dan brengt hij zware schriftuurplaatsen, hij dringt aan, gij zult ze oplossen, al opdat gij God maar wat ongerijmds toeschrijven zoudt, daarom staat hij er op, dat gij 't oplost en hij is u al veel te loos, gij moet maar eens vooral zeggen, 't zijn diepten Gods, die ik en gij niet doorgronden kunnen.

3. Dan moet gij 't op duivels rekening stellen, als 't zulke zonden zijn, die tegen de liefde van uw eigenzelf aangaan; die kunnen uit uzelf niet komen, want niemand heeft ooit zijn eigen vleesch gehaat, Eph. V : 29. Hij zou u wel brengen tot dat van Judas. De vromen hebben die spranken al geproefd, maar God

bewaart ze voor de uitvoering; ten ware dat God ze bewaarde, zij zouden er wel toe komen; doch door de kracht Gods en Christi bezitten zij zichzelf, en zij krijgen af te slaan; door de kracht Gods, die in de vromen zit, verhindert het God.

Daar zit een Elia verdrietig met het hoofd tusschen zijn knieën en bad dat hij mocht sterven, 1 Kon. XIX: 4.

Het gaat wel zoo verre, dat zij de verworping kiezen voor het leven, Job VII : 15, en zeggen zij, ik hebbe verdriet over mijn leven, Job X : 1. Als 't zonden zijn tegen uw eigen liefde en tot uw eigen verderf, denk dan dat het de vijand er in gelegd heeft, maar niet uw eigen harte.

4. Dan moet gij 't op rekening van den duivel zetten, als hij u brengt tot onnatuurlijke, monstereuze daden, die onder de beschaafde Heidenen zelfs niet genaamd zouden worden, gelijk als daar was een koning, die zijn eigen kind ten brandoffer offerde, en een ander stak zijn paleis van onderen en boven in brand en stierf zoo. Anderen hebben God gelasterd. Onder de Heidenen waren er ook, die zonder natuurlijke liefde waren en den ouderen ongehoorzaam. Ziet die lijst van zonden, Rom. I : 20-32. Ja hij zou u wel willen brengen daartoe, dat gij uzelf aan hem zoudt overgeven, daar komt gij niet in te pas, gelijk als hij tegen den Heere Jezus zeide, geef U aan mij over, valt voor mij neder en aanbidt mij, Matth. IV.

5. Als gij vindt dat hij eenige waarheden, die geen mensch uitblusschen kan, wil uitblusschen, en u alles zoekt in twijfel te doen trekken, en als hij begint goed kwaad te heeten, en waarheid valsheid te heeten, ja het kennelijke Gods, consciëntie, en al wat er is wil hij uitblusschen; dat is op zijne rekening alleen.

6, Dat is op zijn rekening, als gij in uw hart zult voelen komen, dat gij veel tegen God hebt over eenige vreemde en wonderlijke handelingen omtrent u. Hij is de aanklager van 't volk Gods bij God, en hij is de aanklager van God bij het volk Gods. Hij zei tegen den Heere Jezus, zoudt Gij Gods Zoon zijn en honger lijden? Tegen Azaph, zou er wetenschap bij den Almachtige zijn, zou God u immer goed zijn, en zoudt gij zooveel verdrukking hebben? En zoo misduidt hij de goede handelingen Gods.

7. Hij misduidt het goede, dat in Gods volk is, bij God. Zoo sprak hij, 't is wat schoons dat Job God vreest, hij doet het maar om den loon, Job I. Wanneer hij iets zoekt, dan zoekt hij uw handelingen en daden en uzelf bij u verdacht te maken; hij maakt dat gij uzelf als tot een partij stelt, gelijk als iemand die een pleidooi heeft ten onrechte. Zoo gaat het, zoo zegt hij van Job,

dat hij niet was 't geen hij scheen, dat hij anders voor den dag zou komen als God Zijn zegeningen eens van hem aftrok.

8. Dat is op rekening des duivels te zetten, als God u veel genade, klaarheid en verzekering geeft, als gij dan aangezet wordt om dat te misbruiken en te ontkennen, of als hij u tot wankeling wil brengen. Gij zult dan altemets groote genade moeten misbruiken tot hoogmoed. 2 Cor. XII.

Wel gij zijt zulk een Apostel niet eens, gij verheft u. David, die telt het volk. Wist hij Paulus tot geen hoogmoed te brengen, dan wil hij hem tot ontkennen brengen ;'t is al veertien jaren geleden, is 't al vast, hebt gij 't zelf niet gezegd, dat gij 't niet weet, of het in of buiten het lichaam geschied zij ? Matth. XVII, zij wisten niet wat zij zeiden, trekt het in, 't is zoo lang geleden. Dat zal een kind Gods nooit uit zichzelf doen.

9. Dat is op uw rekening niet te zetten, als er zulke snelle, penetrante, doordringende inwerpingen tegen, buiten en boven uw gedachten komen zoo vaardig ; 't gaat zoo door als een bilkssem, als een vurige pijl, die gij niet keeren kunt ;'t is nacht en dag bij u, gij kunt het niet van u krijgen, zoodat de arme ziele ter dood toe verwond wordt. Als de zonden uit het eigen hart komen, dan redeneert men meer, dan is 't zoo snel niet, en gij kunt. over zonden van uw eigen hart 's nachts en daags beter rusten.

10. Als 't van den vijand uit de hel komt, dan zult gij dit vinden : 't komt met zulk een schrik, 't werpt u meteen overhoop, 't gaat buiten hetgeen gij bedacht had. Als 't uit uw eigen hart komt, dan schrikt gij zoo niet; maar als 't van den duivel komt, dan komt 't met zulk een gruwen, dan zijt gij wel zoo ontsteld, dat gij buiten staat zijt van redeneeren.

11. Als hij komt, dan komt hij dikwijls als gij in uw allerheiligste dingen bezig zijt, als gij wel gesteld zijt, als God omtrent u is, als gij bidt, leest, ten Avondmaal gaat, in gezelschappen der vromen zit, en gij weet niet waar de ongestalten vandaan komt. Azaph zei, begon ik aan God te denken, ik maakte misbaar, Ps. LXXVII : 4. Dat zult gij vinden, gij zult kwalijk aan 't heilige werk gaan, of hij is er bij ; de **zaaier** ging om te zaaien, de vijand was er ook, Matth. XIII.

12. Als de zonde met zulk een kracht in u voort wil en u opgedrongen wordt tegen wil en dank, gebruikt dan uw oordeel en denkt dat gij lijdende zijt, dat het de pijlen zijn die van buiten komen, dat het vuistslagen des duivels zijn, 2 Cor. XII.

13. Ten laatste, zoo stelt hij al zijn listen tezamen in 't werk, en hij zegt, zijt ge niet bekommerd dat het uit uw eigene hartsverdorvenheid komt ? En dat doet hij met een kwaad oogmerk,

opdat gij God zoudt lasteren, en een harde conclusie over uzelf nemen en zeggen, nu ben ik voor eeuwig verdoemd, 't is gedaan met mij. Het is een doortrapte wijze, en zoo belegt hij 't bij Job; zoudt gij genade hebben, een vervloeker van den dag uwer geboorte? Wat had Jeremia anders gedaan? Hier verweert zich Job tegen; 't is in Uwe wetenschap, zegt hij tot God, dat ik niet goddeloos en ben, en God niet goddelooslijk ben afgegaan, Job X : 7. 0 God, zegt hij, verdoem mij toch niet, vers 2.

Daar hebt gij zoo twaalf of dertien dingen, daar gij aan kunt weten, of de zonde van uw hart of van den duivel komt.

III. Nu het derde stuk. Een kind Gods zegt, zou ik geen schuld hebben? Het kon wezen; maar hieruit kunt gij het weten :

1. Eerst, dan begint gij er op te malen, en 't is of het u zoo niet meer ontstelde.

2. Als gij ze begint aan te houden, en er naar om te zien; 't is of gij geen goede gestalte hadt als ge dat niet hadt, en 't is of ge uw leven begint verdacht te houden, en 't is of ge dan wijzer waart geworden. Gij maalt op al die inwerpingen, ge ziet er naar om, 't komt u voor als geen onbehoorlijke gestalte.

3. Het begint zoo eene gewone gestalte te worden in uw ongeloof, disperatheid, moedeloosheid, verdrietigheid, toorn tegen God, in zijn weg te beknibben en God in zijn respect te verminderen. De injectiën zijn wel van den duivel, maar uw geest is ook besmet.

4. Dan hebt gij schuld, wanneer uw zondigen tot uitwendige daden komt. Wat zou ik lezen en te kerk doen ! Dan verminderen zij dat zoo wat, met een Thomas wel eens achterblijvende. Gij begint aan 't malen te raken, dat houdt u gaande, gij kleeft het aan, 't krijgt ingang bij u, men begint te denken 't hoort zoo, gij kunt geen dag leven of 't moet zoo zijn; als uw harte in zulk een gestalte is, raakt gij wel tot zondige daden naar buiten, Geliefden !

IV. Nu het vierde stuk : hoe zullen wij ons gedragen ? Ik kan zijn werk in mij niet ontkennen, maar ik zou liever hebben om te zeggen, dat het uit mijn eigen harte komt als van den duivel. Geliefden, gij moet weten, sommigen leggen den duivel te veel ten laste, en sommigen te weinig. David zag op den duivel niet, maar God zei, de duivel porde David aan, maar hij zei, ik hebbe gezondigd tegen den Heere en zottelijk gedaan. Geliefden, gij z u l t z e g g e n ,

1. Is ons hart niet boos genoeg om al die dingen voort te brengen? Och ja het, als God ons aan heel de kracht van onze verdorvene **nature** overgeeft. En neemt eens, het kwam altemets

uit uw harte, dat gij nooit kunt goed maken, wat dan ? Is het dan buiten hope? Is het onvergeeflijk ? Wij zeggen, neen ; de Heere Jezus is gereed om een ziel, bezwaard met zoovele zonden, al was het den grootsten lasteraar, aan te nemen, 1 Tim. 1: 13-15, en Matth. XII : 31, alle zonden **ende** lasteringe zal den mensche vergeven worden, uitgenomen die tegen den Heiligen Geest.

2. Ja maar, zult gij zeggen, ik **vreeze** dat mijne die is, dat mijne is de zonde in den Heiligen Geest, voor welke geen vergeving is en voor welke men niet mag bidden.

Wij zeggen, gij weet net de zonde in den Heiligen Geest te beschrijven, maar gij doet ze niet. Die ze begaan heeft, die heeft geen berouw, en daar heeft geen gebed plaats. Gij hebt berouw, en bidt er tegen, en wenschte dat gij anders waart. Wel gedraagt u dan zoo niet, als of 't buiten hope van vergevinge was; gij hebt die zonde tot den dood niet begaan, want gij zijt in uwe ziel gewond, en anderen over u.

3. Een ander zal zeggen, ik versta het en onthoud het te veel, om er geen deel aan te hebben, ik heb er zulk een helder begrip van, en zou 't dan mijne schuld alleen niet zijn? Ik antwoordde u, dat eens een mensch hoorde een ander schrikkelijke dingen spreken, zoudt gij daarover moeten zeggen, dat gij er schuld aan hadt dat een ander deed? **Zoo** is 't net hier.

4. Een vierde zal zeggen, 't is al **zoo** lang geleden, 't zou eenigzins uit mijn harte verdreven zijn, maar evenwel voel ik 't **zoo** schrikkelijk levende in mijn memorie, en zou ik dan niet moeten denken dat het uit mijn eigen hart komt, en moet ik dan die harde conclusie niet nemen, dat ik eeuwig verdoemd ben? Het is zwaar, maar als gij er op let niet. De memorie zijn de injectiën niet, 't geheugen van 't geen gij te voren hadt is de inblazinge niet, 't geheugen van 't geen de duivel tevoren deed is geen **teeken** dat gij het doet, 't is liever een **teeken** dat gij God lief had, dat gij **geene** ongerijmde gedachten van God kunt hebben. Verstaat gij het ? Handelt **zoo**, en gij zijt gered.

5. Als er zulke dingen komen, laat ze dan over uw hoofd waaien, geeft geen antwoord. Komt hij met de eeuwige verkiezing, zegt, ik weet dat **Gods** wille heilig is, ik, eindig verstandje, kan bij **Gods** geheim niet komen.

Een zei zeer wel, mijn God, ik voele zeer veel goddeloosheid in mijn harte, misschien is 't van mij, en misschien is 't van den duivel, misschien van alle beide; dat van den helschen geest is laat dat voor hem, maar dat van mij is, daar vernedere en **verfoeie** ik mij over, ik belijde het en ben er over beschaamd, en

ik zal niet rusten voor dat het in 't bloed van den Heere Jezus verzoend en door Gods Geest gebeterd is; toen zeide hij, nu verwacht ik in Christus de genade van vrijspreking om zijnentwille.

Was het niet wel begrepen? Kunt gij aan die woorden gewinnen, 't zal goed zijn. Ik zal 't nog eens repeteeren, Heere, dat van den duivel in mij zet ik op zijn rekening, en dat van het mijne in mij is daar wil ik mij over vernederen, en ik zal niet rusten voor dat het in 't bloed van Christus verzoend en door Uw Geest verbeterd is, en om Christus' wille 't mij vergeven is. En moet gij 't dan dragen, draagt het als een pak, daar gij onder gebukt en gebogen gaat, en zegt, God heeft mij uit den muil des leeuws en beers verlost, Hij zal mij ook uit de hand dezès onbesneden Philistijns verlossen. Houdt aan in 't bidden: legt u niet ten laste, dat gij u niet moet ten laste leggen; doet als de Heere Jezus: in zwaren strijd zijnde bad Hij te ernstiger, Luc. XXII: 44.

Daar hebt gij onze vier stukken. 1. Dat de vijand der helle zijne hand heeft in de zonden van goddeloozen en godzaligen. 2. In wat zonden wij zeggen kunnen, dat de duivel alleen zijn hand heeft. 3. Wanneer men zeggen kan, dat de duivel en vromen t' zamen er hun hand in hebben. 4. Hoe wij in het een en 't andere ons moeten gedragen. En zoo hebben wij door Gods goedheid het achtste kenteeken afgehandeld, en zoo getoond in vele omstandigheden, dat de Heere Jezus het gekrookte rietje niet verbreekt, maar ze draagt in alle hun verdorvenheden. En zoo zullen wij in 't vervolg tot een negende teeken zoeken over te gaan. Ik wensch dat de Heere nu dit believe te zegenen tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

VIJF-EN-TACHTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin over het negende kenteeken van den genadestaat, de geestelijke armoede, gesproken wordt, en deze vijf dingen voorkomen :

- I. Dat de vromen doorgaans lichamelijke armen zijn.
- II. Waarom God dat zoo belieft?
- III. Dat dit evenwel geen teeken is van genade.
- IV. Dat onvromen doorgaans zijn groot van staat en goed.
- V. Dat de geestelijke armoede een recht teeken is van genade, die gij zult in al de vromen vinden.

WIJ lezen, 1 Tim. 111 :1, Dit is een getrouw woord, zoo iemand tot eens opzienersambt lust heeft, die begeert een treffelijk werk.

De heerlijkste kleinodiën worden aan een Predikant toevertrouwd, en dat is eerst het Woord van God, en ten tweede de zielen van Gods gunstgenooten. Het Woord Gods wordt hun toevertrouwd, dat beter is dan goud, ja beter dan veel fijn goud, Ps. XIX : 10. En tien rechtvaardigen, ja één rechtvaardige is meer waard als heel de wereld, Gen. XVIII.

God doet de predikanten meer eere aan als de engelen, want tot wien van de engelen heeft Hij ooit gezegd, bekeert zielen, behandelt zielen? Zij worden wel genoemd gediensstige geesten, die uitgezonden worden tot dienst om dergenen, die de zaligheid beërven zullen, Hebr. 1 : 14. Ze doen wel veel aangename diensten aan de vromen, maar God heeft ze nooit gesteld als Leeraren, noch om zielen te behandelen.

Wat een groot Koning is God ! Hoe heerlijk is dan zoo een dienaar, die van God wettig geroepen is! Op den predikstoel staande, representeert hij God. God zegt er van, wie u hoort, die hoort Mij, ende wie u verwerpt, die verwerpt Mij, Luc. X : 16. Zij kunnen zeggen met Paulus, 1 Cor. III : 9, Wij zijn Gods mede-werkers, Gods akkerwerk, Gods gebouw zijt gij. Als een dienaar wettig geroepen is in den name Gods en Christi, hunne personen zijn wel aarden vaten, maar hun werk is groot en aanzienlijk. Ze zijn zoo, dat men er van zeggen moet, houdt ze in waarde, acht

ze om hun werks wille, ze zijn dubbele eere waardig. Ze staan zoo peryculeus, daarom moeten ze niet opgeblazen zijn, want de minste in 't koninkrijke is meerder als zij. Zijn ze opgeblazen, dan hebben ze hun loon al weg, ze moeten uitermate schuw zijn omtrent eenige vertooninge van hoogmoed. Nederigheid is een Predikants kroon, 't is zijn schat, 't is een zegen voor hem en voor de gemeente, 't is een zegen voor de bedieninge; een nederig Predikant maakt ingang in 't hart der menschen. Waarin vertoont nu meest een Predikant zijn nederigheid?

1. Eerst, daarin dat hij 't met de nederigen en kleinen houdt. Zach. XIII: 7, Ik zal Mijne hand tot de kleinen wenden, 2 Sam. VI: 32, Ik zal mij nog geringer houden en aanstellen dan alzo, ende zal nederig zijn in mijne oogen, zei die groote Propheet en Koning David, met die kleinen zal ik verheerlijkt worden. Daarin moet hij zijn nederigheid **toon**en, dat hij onder de lammertjes gaat, bij de kleine kindertjes in de genade, bij de gekrookte rietjes en de rookende vlaswiekjes. Daar gaat hij onder, om hun zielen een aangenaamen dienst te doen; daar is hij niet te grootsch toe, om bij een klein kind **Gods** te gaan, om dat te behandelen.

2. Daarin vertoont hij zijn nederigheid, dat hij den Heere Jezus niet alleen tot zijn Zaligmaker, maar ook tot zijn voorbeeld stelt, Matth. XI: 29, Leert van Mij dat Ik zachtmoedig ben ende nederig van herte.

Hij wil daarin gelijk als de Heere Jezus zijn. Hun lippen zijn als een boom des levens, om **Gods** volk te prijzen en te sterken, met woorden op zijn pas te spreken, naar de gelegenheid, daar ze de gemeente in vinden. Nooit prediken ze beter, als dat het we! te pas komt. Salomo zag dat aan voor een groote en waardige genade; een rede op zijn pas gesproken is als gouden appelen in een zilveren **gebeelde schale**, Spr. XXV :11. Nooit zijn zij innemender als dan, Jes. L : 4, dat is een **tonge** der geleerden te hebben, om met den moede een woord ter rechter tijd te spreken. Nooit vindt het woord meer ingang. Dat is **zoo** nederig juist niet, naar zijn concept maar te spreken, maar hij moet daarnaar zien, hoe 't best past.

Wij hebben ook de bediening van God gekregen; maar verheffen, als dat komt, is 't ons leed. Wij hebben meer lust om 't met de nederigen en kleinen te houden, den Heere Jezus tot ons voorbeeld te stellen, en 't gekrookte riet niet te verbreken. Wij willen 't ook zoo we! op zijn pas doen, en een reden spreken die aangenaam is. Wij dachten, 't harte van 't eene kind **Gods** is als 't andere, en 't harte van een Predikant is als 't harte van een kind **Gods**.

Het harte van den eenen, die genade heeft, is als 't harte van den anderen die genade heeft; zij hebben één Geest, één grooten Middelaar, één God en Vader.

Gij vindt ze dikwijls wel eens, dat zij hun staat zouden willen opmaken, en zien, of zij in de **nature** of in de genade zijn. Een mensch in de wereld maakte altemets zijn staat van zijn goed eens op. Een mensch in de genade maakt ook altemets gaarne zijn staat eens op, en in 't opmaken vindt hij altemets wankelingen.

Ten dien einde hebben wij over de voorgelezen woorden dikwijls gesproken, opdat ik en gij onzen staat zouden opmaken. Al die genade hebben, die hebben wij zoeken te overtuigen dat zij op den naam van den Heere zouden hopen. Al die genade hebben, die hebben gaarne een teeken er van. Die hebben wij u gepredikt tot acht in getal, en tegenwoordig zullen wij er in zoeken voort te gaan met een negende te beginnen.

Gij zult zeggen, wij willen ze alle acht nog wel eens **hooren**. Wij zullen ze u nog eens noemen. Al die genade hebben, zullen ze ondervonden hebben. Eerst, als God iemand genade geeft, dan brengt Hij hem uit den staat der **nature** tot den staat der genade; Hij werkt in hem hartveranderende genade, den een in zijne jonkheid, den ander in zijne mannelijke jaren, den ander in zijn ouden dag.

Het tweede teeken, dat nooit mist, is: **ZOO** wakker krijgt hij dat niet, of hij wil op genade leven; genade wordt hem **ZOO** waard, dat is hem de parel van groote waarde, daar heeft hij hooge gedachten van; 't is al genade, wat er in zijn hart en mond is, dat is 't eerste en 't laatste, zijt mij zondaar genadig, Luc. XVIII: 13.

Het derde is: dan komt God en Hij **ontdekt** ze aan zichzelf, wat een walgelijk, leelijk, doemwaardig schepsel ze zijn, en ze komen tot zichzelf, ze komen tot nadenken met den verloren zoon, Luc. XV: 17.

Het vierde is: dan komt de Geest en Hij **trekt** de voren van ware overtuiging diep in hun harte; daardoor worden ze verslagen en ze krijgen 't zaad der vertroosting in hun harte.

Het vijfde is: Hij **verwekt** een heilig treuren in hun harte, ze worden als was, ze beginnen tot schreien te komen, ze zijn **ZOO** handelbaar; 't wordt in hen een droefheid naar God, ze is van God.

Het zesde **teeken** was die ronde en breede en particuliere belijdenis der zonden, over hun zondige natuur, woorden en daden. Ps. XXXII: 5, Mijne zonde maakte ik U bekend, **ende** mijne ongerechtigheid en bedekte ik niet.

Het zevende was die sierlijke en heilige schaamte, die niemand missen mag, zoodat ze uitroepen als **Esra**, mijn God, ik ben beschaamd ende schaamrood, om mijn aangezichte tot U op te heffen, **Esra IX: 6**.

Het achtste **teeken** was, de haat tegen de zonde ; gij hebt mij beroerd, zegt zij, gij hebt al dit kwaad verwekt, al mijn leelijk daar zijt gij de oorzaak van, ik mag u niet zien, noch van u hooren.

En wat komt er nu nog bij ? Een negende bewijs van genade is de diepe armoede. Ik heb niets naar mijn ziele, zeggen ze, en ze hebben dikwijls naar 't lichaam ook niet veel. Sommigen meenen, dat Christus Zijn eerste predikatie heeft gedaan van de armoede, toen Hij, Zijnen mond geopend hebbende, haar leerde, zeggende, zalig zijn de armen van geeste, want harer is het koninkrijke der hemelen, Matth. V :2, 3. Is dat waar, zoo is het zeer opmerkelijk. In de armoede Zijner kinderen toont Hij hun geluk en rijkdom, en Hij grondt er den hemel op. Het is een groot en waar **teeken**.

Wij zullen 't u zoo zoeken voor te stellen. Eerst, dat de vromen doorgaans naar 't lichaam arm zijn. Dan, waarom belooft God dat? Dan, dat is evenwel geen **teeken** van genade. Dan, onvromen zijn dikwijls groot van verstand en goed, zij hebben een rijkdom, die beter was dat zij ze niet hadden. Dan de geestelijke armoede is een recht **teeken** van genade, en ze is in al de vromen te vinden. Dan onvromen zijn ook altemets arm naar den geest, maar 't is hun geen **teeken** van genade. Dan zullen wij zien, waarin die geestelijke armoede bestaat. Dan zullen wij zien, welke de waarachtige teekenen zijn. Dan, dat moet ons allen bekoren. Ten laatste zullen wij eenige gevallen oplossen.

Ik herhaal het en zeg: 1. De vromen zijn doorgaans naar 't lichaam arm. 2. Waarom belooft God dat? 3. Dat is geen vast **teeken** van genade. 4. De goddeloozen zijn doorgaans rijk, maar 't betert hen niet. 5. De geestelijke armoede is altijd een bewijs van ware genade. 6. **Onvromen** hebben ook altemets een armoede in hun ziele, en 't is hun geen bewijs van genade. 7. Waarin bestaat die geestelijke armoede ? 8 Welke zijn de ware teekenen daarvan ? Dat moet u bekoren en omhelzen. 10. Zullen wij eenige gevallen verhandelen. In dit stondekje zullen wij een begin maken en u zoeken te **toon**en:

I. De vromen zijn doorgaans armen van goed en staat.

11. Waarom belooft God dat aan Zijne kinderen te doen.

III. Dat is hun bewijs van genade niet.

IV. De onvromen zijn doorgaans rijk.

V. De armoede des geestes is altijd een teeken.

I. Wat het eerste aangaat : vrome menschen zijn doorgaans arm. Luther plagt te zeggen, elke heilige is een erfgenaam van 't kruis. En wij mogen wel zeggen, elke heilige is een erfgenaam van armoede. Daar zijn wel vromen die rijk geweest zijn ; een Abraham, een Loth, Hiskia, Salomo, Job. Altemets arme vromen maakt God rijk. Ziet dat in Jozeph en Job en David ; den eenen tijd waren zij arm, en den anderen tijd waren zij weer van God zeer gezegend. De moeder van Samuël sprak de waarheid, toen zij zeide, Hij verheft den geringe uit het stof, ende den nooddriftigen verhoogt Hij uit den drek, om te doen zitten bij de vorsten, dat Hij ze den stoel der eere doe beërven, 1 Sam. II:8. Doch niet vele rijken, maar doorgaans armen dezer wereld heeft God uitverkoren, Jac. II:5 ; ziet ook 1 Cor. I: 26-28.

Waarin zijn zij al arm ? Ze zijn doorgaans arm in gezondheid, ze gaan kwellende, hun smarten zijn vele. Ze zijn arm in hun huisje, en woningtje, ze hebben als geen woningtje en plaatsje om hun hoofd neder te leggen. Ze zijn arm in voorspoed en rijk in tegenspoed ; ze beleggen somtijds hun dingetjes heel wel, maar God belooft het niet te zegenen, zij kunnen 't niet te boven komen. Ze zijn arm in spijs, arm in deksel, in kleederen, in drank, in vrienden. Ze zijn arm in vriendschap, arm in hulpe, arm in troost van menschen. En daardoor raken zij altemets in schuld, zoodat de schuldeheer komt, gelijk als die arme weduwe, 2 Kon. IV.

Ze leven altemets in een bitter verwijt en dreigen, ze worden uitgejaagd, zij raken wel in executiën. Ze zijn naakt als ze geboren worden, naakt als ze op de wereld leven, en ze zijn naakt ais ze sterven. Even gelijk als de Heere Jezus ; 't was al geleend, wat hij bij Zijne geboorte en graf hadde ; in Zijn leven had Hij niet daar hij Zijn hoofd op nederleggen kon. Men komt dikwijls bij armen, daar men van zegt, 't is er alles gebrek. Luther plagt te zeggen, de zee van Gods goedertierenheid en zegen moet alle lijden verslinden ; laat God dat doen. Gods volk hebben altemets niet één voetje lands ; maar wat is er aan gelegen of zij gelapte en gescheurde kleederen dragen ; of anderen van de stukken der spijs van 's konings tafel eten, en zij maar van 't gezaaide ; of ze tranen uit een drieling drinken, of God ze in zoo lagen staat brengt, Hij zal toch alle hun tranen eens opdrogen. Zoo is dikwijls de staat der vromen. Hebt gij het ruim vromen, dankt den Heere, maar gij zijt nog niet dood.

II. Nu het tweede ; waarom belooft God dat zoo, dat armen

en rijken maikanderen ontmoeten want God heeft die beide gemaakt? Het komt door zijn beschik, en dat zal nooit eindigen voor dat de wereld eindigt; armen en rijken zult gij altijd hebben.

1. Eerst, het belijft God zoo, en Hij doet het tot Zijne heerlijkheid, opdat Zijne wijsheid, vrijmacht en algenoegzaamheid te meer uit zou blinken in de armoede. Ais gij een tapijt ziet, daar staat een bedelaar, daar staat een knecht, daar staat een koning; is het vernuft van den Werkmeester, zich vertoonende in den bedelaar, zoowel niet tot zijne eere als de koning? Och, God is zoo wijs daarin, Hij geeft dat er menschen zijn in wereld van allerlei staten.

2. Wordt er God in verheerlijkt wegens Zijne vrijmacht. Mag Ik met het Mijne niet doen, zegt God, wat Ik wil? kunt gij er beter bij, en een ander minder, Ik ben vrij in 't strooien, Ik wil daar niet beknibbeld in zijn.

3. Wordt er God in verheerlijkt in Zijne algenoegzaamheid. Een vrome zegt, ik ben met mijn God tevreden, Gij zijt mij beter als tien zonen, beter als man, vrouw, kinders, ja beter als heel de wereld. Ik heb niemand neffens U in den hemel, Ps. LXXIII: 25.

4. Waarom belijft het God? Omdat de wereld ordentelijk zijn gang zou gaan. Nu zegt het eene lid tegen het andere niet, ik heb u niet van noode. Elk weet uit bevinding, dat de rijken bij de hulpe der armen moeten leven.

5. Nog eens, God doet het om de rijken te toetsen, om te zien of ze wat voor Zijn arm volk over hebben. Deelt gij mede tot de behoefte der heiligen? Zal er tot uwe eere moeten gezegd worden, rijken, in 't oordeel Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed? Wilt gij Mij wel wat leenen, zegt God, wilt gij u wel over een arme eens ontfermen? Wilt gij uw brood wel op het water werpen? Ik zal 't u goed doen. God wil van Zijne kinders armen hebben, om de rijken te beschamen. Moet gij niet zeggen, rijken, waar houd ik mij mede op? Met hetgene ijdel en nietig is. Een arme heeft meer voor God als ik. Ziet 1 Cor. 1: 23, 24. God doet het om de rijken te beschamen, en zegt tot hen, wat doet gij voor God? kijkt eens op Mijne arme kinders, hoe zij Mij in alles danken, hoe zij Mij aankleven, en gij laat Mij zoo gemakkelijk varen.

Daar hebt gij het tweede stuk. Vrome armen, God heeft er Zijne reden toe. Ja Vader, want alzo is geweest het welbehagen voor U, Matth. XI: 26.

III. Nu het derde stuk: kunnen de vromen uit het uitwendige, uit hun uitwendige armoede, hun staat wel opmaken? Doet dat uw leven niet, al waart gij ais een Lazarus bedelende, want gij zoudt mis tasten. Waarom?

1. Wel, eenerlei wedervaart den rechtvaardige en den onrechtvaardige. De goddeloozen raken er ook wel in. Ik heb zooveel gezien, zegt Salomo, en ik heb ook dat gezien. Richt. I daar had de koning zeventig koningen met afgehouden duimen onder zijne tafel, de kruimpjes oplezende, daar hij mede spotte, en daarna gebeurde hem 't zelve. Dat gij zoudt denken, een arme is van God geliefd, neen: of een rijke is van God geliefd, neen, gij kunt dat daar niet uit weten; ook liefde, ook haat, en weet de mensche niet uit al 't gene dat voor zijn aangezichte is. Pred. IX : 1.

2. Een tweede reden is: de armoede kan eer een blijk zijn van geene genade, dat gij uw goed zijt kwijt geworden uit zonde, of door luiheid, of door geen acht te slaan op uwe dingen, door uw hart op uw wegen niet te zetten, door niet te letten op de gangen van uw huis, door uw beroep niet waar te nemen, door verkwisting. Door verkwisten kwam de verloren zoon zoo arm en naakt naar zijn huis.

Hoe komt het nog? Door vleesch te vreten en wijn te zuipen, door sordig uwe kleederen te dragen. Gij kunt arm zijn door luiheid; dat diende een kind Gods altijd te kunnen zeggen, ik ete geen brood der luiheid; maar wilt gij niet werken in den zaaitijd, gij zult niet inzamelen in den oogst. Gij kunt arm worden door geen acht te slaan op uw huis. Daar wordt tot lof van die wijze vrouw gezegd in de Spreuken, dat zij acht sloeg op haar huis. Hag. 1: 5, Stelt uw herte op uwe wegen. Omdat gij dat niet doet, uw kleed warmt u niet, gij let niet op uw dingen.

Zou het een vrome besluiten kunnen uit zijn armoede en uit al het verlies van zijn goed, zoo zouden er twee dingen in moeten zijn; veel genade zou er in de armoede moeten gezien worden, en dat het was om de zake **Gods** in **Christi**.

a. Veel genade zou er in de armoede moeten gezien worden. Wat voor genade? Deze, Philipp. IV: 11, 12, Ik heb geleerd overvloed te hebben, en ik heb geleerd gebrek te lijden, ik heb geleerd vergenoegd te zijn in hetgene ik ben; ik zie deze zienlijke dingen niet aan, ik late mij daar minst aan gelegen, ik late mij meest aan God gelegen, 2 Cor. IV : 18. Deze ook : ik zou met Mozes de smaadheden van 't volk **Gods** meerderen rijkdom achten als al de schatten van de wereld, Hebr. XI : 26.

Zij kunnen zeggen, niets zal ons scheiden van de liefde **Gods**, noch armoede, noch naaktheid, noch gevaar, Rom. VIII : 35. Ja zij beginnen te zeggen, al gawe iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem t' eenenmale verachten, Hoogl. VIII : 7.

b. Nog eens, vrome armen, gij kunt zeggen, daar ligt genade

in mijne armoede, als zij u om **Christi** wille overkomt. Hebr. X: 34, zij hebben de rooving hunner goederen met blijdschap aangenomen. O! zij verschoonen hun huisraad niet; alles is voor U ten beste, Heere, zeggen zij, vader, moeder, bloedvrienden. Ik **achte** op geen ding, zei Paulus, ja gewisselijk ik **achte** ook alle dingen schade en drek te zijn om de uitnemendheid der kennisse Jezu **Christi mijnes Heeren**, Hand. XX: 24 en Philipp. III: 8. Zij zeggen 'met Petrus en Johannes, goud noch zilver heb ik niet, Hand. III: 6. Dat laatste is geen generaal **teeken**. God laat het kaf in Zijne kerk ook wel onder de vervolgingen komen. Judas, **zoolang** hij bij de Apostelen bleef, was hij ook al in druk. Daar waren kwade en goede vijgen, Jer. XXIV. Het slot van alles is, al geeft gij uw lichaam over om verbrand te worden, en gij hadt de liefde niet, **zoo** waart gij niets, gij waart niet mede te tellen, 1 Cor. XIII: 3.

Ziet dan 1. Vromen zijn doorgaans arm. 2. God heeft er heilige reden toe. 3. Besluit uit uwe armoede niet, dat gij genade hebt.

IV. Nu het vierde is : **onvromen** zijn doorgaans rijk, maar 't is een schrikkelijke rijkdom; zal ik of gij dien rijkdom bezitten, beter waren wij doodarm. Waarin zijn zij al rijk?

1. Eerst, rijk van goed en staat, zoodat het wel hun inbeeldingen te boven gaat, zoodat zij 't hun leven niet gedacht hadden; gelijk als Ezau, mijn broeder, zegt hij, ik hebbe veel, Gen. XXXIII: 9, en Luc. XII: 18, mijne schuren zijn te klein, ik kan 't er niet al inbrengen; 't was of hij in de jaren des overvloeds bij Pharao geleefd had. Luc. XVI: 19, hij was rijk in kleederen, in goed, in gezelschap: hij was zat van rijkdom, weelde en eere.

2. Waar is hij nog rijk in? Och uw harte moet inkrimpen als gij er om denkt; ze zijn rijk in de zonde; gelijk een kooi vol onrein gevogelte, **zoo** zijn hun huizen vol zonde, Jer. V: 27 en Jes. V, dit huis heb ik mij geplant op **eenen** vetten heuvel, ik dacht dat geslachte zal God **vreezen**, maar zij hebben bittere bezieen voortgebracht. David zei, ik zou niet gaarne lang wezen in de **tente** der goddeloozen, Ps. LXXXIV: 11.

3. Zij zijn rijk van vloeken: zooveel zonden, zooveel vloeken. Deut. XXVIII van 't 16 vers en nederwaarts, daar hebt gij eene geheee lijst van vloeken. Van al de vloeken in den Bijbel zijn zij erfgenamen.

Het is of dat tegen hen gezegd wordt, gij vervloekten, dat is uw erfenis, hoe bitter zal 't u eens vallen, als de koning zeggen zal, gaat weg van Mij, gij vervloekten, **Matth. XXV: 41**.

4. Zij zijn rijk in inbeeldingen, hun deert niets; ze zijn vol

moed en inbeeldingen, ik ben rijk, ende verrijkt geworden, en ik heb geenes dings gebrek, Openb. 111 : 17, en ze denken er niet eens om, dat zij gebrek aan alles hebben, en dat ze verloren moeten gaan met al hun rijkdom en inbeeldingen. Matth. XXV, ze dachten dat zij olie genoeg hadden, ze wisten 't niet, dat die tot God komt eerst moet uit hemzelfen gaan.

5. Zij zijn rijk in oordeelen ; hun buik is met oordeelen Gods vervuld als met een verborgen schat, dat is te zeggen, ze zijn van binnen zoo overtuigd dat het zoo niet zal gaan, Ps. XVII : 24. Zij wachten, hebben ze een schatje van Gods goedertierenheid gehad, ook een schat van toorn? Rom. II : 5. Is 't niet waar, was 't niet beter arm als zoo rijk ? rijk in goed, rijk in de zonde, rijk van vloeken, rijk in inbeeldingen, rijk in oordeelen?

6. Daar komt bij, dat ze rijk zijn van hoogmoed ; ze halen 't zeil van hoovaardij zoo hoog in den top, dat er God vergramd over is, Spr. VI : 16, 17. Ze zijn net als een glas met schuim, daar niets in is. De tollenaar ging met de kroon weg, maar de Pharizeër met den wind van hoogmoed, Luc. XVIII.

V. Nu het vijfde stukje is, is er niet een' armoede in een kind Gods, zelfs dat niet arm is, die een teekentje is van genade? De armoede des geestes is dat geen teeken van genade? Ja het, al zat ze in een mensch die een troon en kroon had, gij zult hem arm van geest vinden. Dat is 't laatste, let er op.

1. Eerst, elke godzalige vindt dat. Gen. XVIII, die groote Abraham, een vorst Gods, hoe arm staat hij voor God? Och Heere, zegt hij, mag ik nog wel eens tot U spreken, daar ik stof en assche ben? Daar ligt de groote David op zijn knieën, 2 Sam. VII. Wel man, kunt gij niet meer spreken, zoo een koning? Wat zal Uw knecht meer zeggen, Gij kent Uwen knecht, Heere, Heere, zegt hij, zoo een arme worm. Van dat slag was de Apostel Paulus, och, ik moet in U gevonden worden, Philipp. III : 9. Meent gij dat gij iets zijt, daar gij niets en zijt, zoo bedriegt gij uzelfen in uw gemoed, volgens zijn zeggen, Gal. VI : 3.

2. Waaruit blijkt het nog ? De koning noodigt niemand als armen; Hij zegt tot de armen, tot de verminkten, tot de kreupelen, dat zij binnen komen, Luc. XIV : 21, en Matth. XI : 5 zegt Hij, den armen wordt het Evangelium verkondigd. O! zegt de Heere, komt, koopt zonder geld en zonder prijs, Jes. LV : 1. Ik heb u niet voor 't hoofd gestooten, gij moet niets mede brengen, 't is alles uitgesloten, behalve des Konings gerechtigheid.

3. Daar zie ik op, zegt de Heere, op den arme ende verslagene van geeste, ende die voor Mijn Woord beeft, Jes. LXVI : 2.

Gaat gij te kerk en ten Avondmaal: Ik zie op die armen, op die armen zie Ik met genoeg en welgevallen. De Propheet zei, ik zou u niet zien, dat ik 't om Josaphat niet en deed. Wereld, zegt de Heere, Ik zou op u niet zien, zoo ik op Mijne kinders niet zag.

4. Zij bekennen dat zij onnutte dienstknechten zijn, Luc. XVII: 10, Wat heb ik, dat ik niet heb ontvangen, en zoo ik het ook ontvangen heb, wat roem ik dan, alsof ik het niet ontvangen had en kreeg? 1 Cor. IV : 7. Door de genade **Gods**, zeggen zij, ben ik, dat ik ben, 1 Cor. XV : 10.

5. Ten laatste, de geestelijke armoede is genade, die zalig gesproken wordt, Matth. V : 3, Zalig zijn de armen van geeste, want harer is het Koninkrijke der hemelen.

Dat zijn onze vijf stukken. Nu, tot het andere zullen wij in 't vervolg zoeken over te gaan, en bidden God, dat Hij dit believe te zegenen aan ons en **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille; Amen.

ZES-EN-TACHTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze vier stukken :

- I. Is een onwedergeborene ook waarlijk geestelijk arm ? Ja.
- II. Is zijn armoede een bewijs van genade ? Neen.
- III. Waaraan kan het gekend worden, dat hij evenwel de genade mist, al is hij arm in zijn ziele ?
- IV. Een hartsterkend woord voor Gods kinderen.

Wij lezen al een wonderlijke geschiedenis, Gen. XXVII: 38. Daar staat een kind bij zijn ouden vader en bedelt; hij schreit en schreeuwt bij zijn vader, ach! geeft mij toch een zegen !

Geliefden, een wereldling zou ook roepen, geeft mij doch een zegen ! Ps. IV : 7, Velen zeggen, wie zal ons het goede doen zien? Zulk een arm schepsel is **zoo** verkeerd van begrip als Ezau. Zijn 't welvarende **Nabals**, het en gaat evenwel niet wel. Al was 't dat zij hun gangen in boter wiesschen, en dat de lampe **Gods** over hun **tente** was, en dat er geen duisterheid over hen was, en hun gansche pad effen was, zoodat het hun al naar hun zin gaat, en hun inbeeldingen te boven gaat, ja al zegt God tot hen niet, van dezen nacht zal Ik u halen uit al uw voorspoed, maar over tachtig jaren zal Ik u er eerst uithalen, en gij zult sterven zat van dagen en rijkdom en eere, al is 't dat het hun **zoo** gaat, dan moet gij nog onder al hun goed zetten 't geen in Deut. XXVIII staat, vervloekt in 't eene, vervloekt in 't andere, vervloekt hierin, vervloekt daarin, vervloekt overal in, vervloekt in uw dood, vervloekt in 't oordeel.

De vloek is toch voor den zondaar zijn erfdeel, en bij en na zijn dood komt hij op de gewisse bezitting van denzelve; als de Koning zal zeggen, gaat weg van Mij, gij vervloekten, in 't eeuwige vuur, Matth. XXV : 41. Zoodat gij ziet zijn grootste geluk is zijn ongeluk, zijn zegen is in zijn vloek, zijn rijkdom is zijn armoede. Men kan **zoo** wel versmoren in den honig, als in den azijn, en als in de **galle** en in den edik.

In den **grooten** rijkdom naar hun lichaam doen zij hun ziele gebrek hebben. Zij mogen in hun beurs veel geld hebben, in hun harten hebben zij geen genade, In hun grootsten rijkdom is

de uiterste armoede. Zij hebben veel goed, en doen hun ziele gebrek hebben, zei Salomo, dat is een kwaad dat ik onder de zon gezien heb. Gij moogt een zondaar zien met zachte kleederen gekleed, gij vindt hem met een gescheurde consciëntie, met een benauwd gemoed. Hij mag **zichzelf** zegenen in zijn harte, maar God zendt hem eene vloekrolle, die 't al verteert, **Zach. III.**

In den eersten psalm lezen wij, als 't geluk der vromen getoond was, **alzo** en zijn de goddeloozen niet, vers 4. Daar wordt dan al 't ongeluk der goddeloozen getoond. En wij mogen zeggen, zoo is 't met de vromen niet; de vromen zijn de Jacobs, die gaan met den zegen heen; ze zijn gelukkig van dat uurtje. Van die gelukzaligen vindt gij in den XV Psalm. Gijlieden zijt een eere en zegen. Een vrome mag onder 't kruis zijn, maar zij zijn niet onder den vloek. Op alle hun kruisen kunnen zij zetten hetgene God zegt, Deut. **XXVIII** van het 1ste tot het 14de vers, gezegend hierin en gezegend daarin, gezegend overal in. Op al hun kruisjes staat, God zal 't doen medewerken ten goede, Rom. **VIII : 28**, Daar staat op, het lijden **dezes** tegenwoordigen tijds is niet te waardeeren bij de heerlijkheid die aanstaande is en aan ons zal geopenbaard worden, Rom. **VIII : 18**; dit werkt ons een gansch zeer uitnemend eeuwig gewichte der heerlijkheid, 2 Cor. **IV : 17**.

Daar staat op de kastijdende hand Gods, zalig zijt gij, als ge verdrukt wordt om des Heeren wille, zalig zijt ge, als u de menschen smaden, **ende** vervolgen, **ende** liegende alle kwaad tegen u spreken om Mijnentwille, Matth. **V : 11**. Daar staat op, zalig zijt gij, als gij gesmaad wordt om Mijnes naams wille, want de Geest der heerlijkheid, **ende** de Geest Gods rust op u, 1 Petr. **IV : 14**.

De vromen die gaan met den zegen weg, al zijn ze arm naar het lichaam. Het weinige dat de **rechtveerdige** heeft, is beter als den overvloed veler goddeloozen, Ps. **XXXVII : 16**. Let en ziet, of gij wel ooit iemand van de **rechtveerdigen** hebt gezien verlaten, of hun zaad zoekende brood, vers 15. Hebt gij uw leven wel **rijkdoms** armoede gekend, en **armoedes** rijkdom. Zijt gij **zoo** rijk in 't geestelijke, dan zijt ge rijk in **Gode**, en in goede vruchten. De Koning gaat altemets den boom eens bezien, of hij rijk in vruchten is. Die geestelijke armen zijn rijk in beloften, ze zijn erfgenamen in de beloften, Hand. **II : 39** en Hebr. **XI : 10**, ze zijn rijk in hun verwachting, met Abraham, ja ze zijn erfgenamen Gods en mede-erfgenamen **Christi**, Rom. **VIII : 17**. Zijn dat de Jacobs niet? Die hebben den zegen, en zij zullen gezegend zijn. En wereld, gij hebt ergens maar wat uitwendigs gekregen; zoo gaat het met de Ezau's de wereldlingen.

Kinderen van God, kunt gij nu wel misnoegd wezen tegen een wereldling, **zoo** gij genade hebt? Laat u ontmoeten wat er wil, zalig zijt gij, zalig op uw ziekbed, zalig op uw sterfbed, **zalig** in den dood, zalig in de opstanding.

Gij kunt weten, waar wij heen willen. In onze stoffe hebben wij onderhanden **rijkdoms** armoede en **armoedes** rijkdom. In het negende **teeken** zeiden wij te zullen bezien de geestelijke armoede. Dat hebben wij laatst begonnen. Daar wij u in toonden: 1. Dat de vromen doorgaans arm zijn naar het lichaam. 2. Deden wij u zien, waarom God dat belieft, dat de vromen doorgaans niet veel goed hebben; daar gaven wij reden van. 3. Zeiden wij tegen de vromen, dat de lichamelijke armoede geen kenteeken van genade was, en wij beschreven dat wat omstandiger en ophelderende. 4. Zeiden wij, **Gods** beschik is wel den zondaar veel goed te geven, en wij toonden waarin hij al rijk was. 5. Zeiden wij, daar is niemand in de genade, of hij vindt die geestelijke armoede. Nu wilden wij er nog gaarne vier dingen bijvoegen. Het eerste is, een onwedergeborene is die ook geestelijk arm. Het tweede is zijn armoede een bewijs van genade? Het derde, waaraan kan 't gekend worden, dat hij de armoede in 't harte en in de ziele, die een kenteeken van genade is, mist? Voor het vierde zullen wij er een hartsterkend woord voor **Gods** kinderen bijvoegen. **Ik** zeg:

I. Eerst hebben wij te bekijken, is er in den onwedergeborene verworpeling, die onder de middelen der genade leeft, ook wel een arme ziel? Ja.

II. Is 't een **teeken** van genade in hen? Neen.

III. Waarin **toon**en zij, al is 't dat zij arm in hun geest zijn, **dat** zij de genade missen?

IV. Wilden wij 't volk **Gods** een aanmoedigend woord toevoegen.

I. Wat het eerste aangaat: kan een' verworpeling wel armoede des **geestes** in zijn ziele voelen? Daar zullen wij u in vijf of zes dingen onderscheidenlijk op antwoorden.

1. Daar is een geestelijke armoede naar de ziele in hen wegens hun **lichamelij** ken toestand. Gij zult altemets menschen vinden van een groot vermogen, die **zoo** arm van harte zijn, dat zij er nauwelijks een kleedje durven afnemen, of brood tot verzadigens toe. Pred. VI : 1., 2, dat is een kwaad, zei Salomo, dat ik onder de zon zag, een die veel goed heeft, en hij doet zijn ziele gebrek hebben. De godsdienst maakt niemand tot een vraat of vrek. Tit. II : 11, 12, De zaligmakende genade **Gods** is verschenen allen menschen, **ende** onderwijst ons dat wij de goddeloosheid en de

wereldsche begeerlijkheden verlatende, matiglijk en rechtveerdiglijk en godzaliglijk leven zouden in deze tegenwoordige wereld.

2. De verworpene kan een arme ziele hebben omtrent het gebrek van iemand, die hem ontmoet. Hij is te armhartig, als dat hij met zijn hand eens in zijn beurs zou tasten, om den naakte te kleeden, den hongerige zijn brood te geven. Zulke arme geesten zeggen, waartoe al dat verlies? En zij zeggen tegen den arme, gaat henen in vrede, wordt warm, en wordt verzadigd, ik hope dat een ander u wat geven zal. En als zij wat geven, 't is zoo onnoozel, en ze geven er zoo breed van op, ze verwijten 't, ze halen het zoo dikwijls op, ja geven ze wat, 't is met zulke harde woorden, zoodat, die de gifte ontvangt, de tranen laat druipen op de gifte.

3. Ze zijn zoo arm omtrent den kostelijken tijd. Vraagt gij ze op hun doodbed, waar zij hun kostelijken tijd in besteed hebben, of zij de genade Gods gezocht hebben, of zij een uurtje uitgespleten hebben tot bidden en tot lezen? Eene krane, een zwaluwe, een ooievaar en een miertje beschaamt hen.

4. Ze zijn zoo uitermate arm van geest ten aanzien van de middelen der genade. In de week hebben zij er niet één uurtje durven afnemen, ze zijn er zoo deun in, daar kan kwalijk een uurtje af, ja daar kan geen heelen dag af, als 't rustdag is. Misschien zou beter op hen passen, Hebr. X : 25, dat zij de onderlinge bijeenkomsten nalaten, als dat op hen zou passen, 1 Cor. XVI : 2, dat zij op elken eersten dag der weke wat weg zouden leggen.

5. Ze zijn zoo arm in hun ziele, om zich voor God te verklaren, dat zij Hem kiezen om te dienen. Daar zijn duizend dingen tegen: Zij zouden liberaler zijn om te zeggen, dat zij de menschen meer moeten gehoorzamen als God. Als zij God dienen willen, dan hebben ze zoo veel te bedingen en te bepalen, als Naäman de Syriër, God zou mij dat en dat ten goede moeten houden.

6. Zij missen de ware armoede des geestes, daar Christus van zegt dat ze zalig zijn, daar zijn ze geheel en al van misgedeeld. Hij heeft geen armoede des geestes, hij weet niet hoe arm dat hij is, en dat is de grootste armoede, die er is Openb. III : 17. Gij weet niet dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt.

II. De tweede vrage is : Is nu die armoede des geestes geen bewijs van genade? Neen het; dat kunt gij klaar bevatten en voelen. Om 't uw gedachten met eenige helderheid te doen bevatten, zoo ziet uit deze vier dingen dat het geen teeken van genade is.

1. Eerst, werken, zegt hij, kan ik niet, en ik voel dat ik niet

kan bedelen, dat schame ik mij, ais die onrechtvaardige rentmeester, Luc. XVI : 3. Ik wil door mijn eigene gerechtigheid zalig worden, zegt **zoo** een, en ik voel, wat resolutiën ik neme, ik kan daar niet uit, ik voel **zooveel** kwaad in mij dat ik doen wil, ik kan 't niet uitvoeren om het te laten. Hoe staat het met hun wille ? Te bedelen aan de **deure** van **Gods** gunst willen zij niet. Ze zouden met dien jongeling, **Marc. X** nog wel willen zeggen, wat moet ik doen, en wat heb ik al gedaan, maar van de verzoening door een Middelaar, die zou voor mijns gelijken niet durven spreken en dat zou ik mij schamen.

2. God bestraft **zulken**, die in dien toestand zijn, Openb. 111: 17. Gij zijt arm, maar gij weet het niet, Ik moet over u klagen, gij hebt al maar in 't hoofd dat gij rijk zijt, en gij weet niet dat gij alles dings gebrek hebt.

3. De Heere laat Hem er niet veel aan gelegen, Hij ziet er niet op, maar op de anderen wel, op de nederigen en verbrijzelden, maar op die rijken niet, Jes. LXVI : 2, al was 't zulk een jongeling als **Marc. X**. Die kwam **zoo** verre, dat de Heere Jezus hem beminde, maar als Hij dat woord sprak, op genade moet gij leven, toen ging hij bedroefd weg; en de Heere **Jezus**, zei ook, laat hem maar gaan, Hij keek er niet eens naar om, maar Hij **zeide**, laat gaan dat gaat, en sterven dat sterft.

4. In den dag des **oordeels** zal de Rechter zeggen tot **zulken**, gaat weg, die olie genoeg hadden: als hunne lampen maar branden.

Daar hebt gij onze vier redenen. De verworpene, die geen genade heeft, al is hij in zijn hart arm, **zoo** is zijn armoede geen **teeken** van genade.

III. Gij zult nu zeggen, kan er geestelijke armoede in een verworpene vallen, waaraan zal ik weten of mijne de waarachtige geestelijke armoede is? Gij kunt het weten, aan zes of zeven redenen ; overdenkt ze.

1. Eerst, **zoo** de armoede des **geestes** in u een armoede van een verwoepeling is, dan zult gij dit vinden : gij zult niet gaarne hebben dat een mensch, een zondaar zijnde, **zoo** verkleind wordt, en in zulk een lagen toestand gesteld wordt, gelijk als Paulus doet, Gal. VI : 3, **Zoo** iemand meent iets te zijn, daar hij niets is, die bedriegt hemzelve in zijn gemoed. De verworpene zegt, ontdekt mij niet, om te weten of ik mij niet bedriege, daartoe ben ik met geen lust bevangen. Als de verworpene in een kerk komt, daar een mensch al heel ontkleed wordt, hij stuift er tegen op, hij is veel te hoogmoedig om **zoo** naakt ontkleed te worden.

2. Daaraan kent gij de verworpenen, aan hun ijdel **droomen** ;

zij hebben zulk een verbeelding van 't geen zij hebben en bezitten, zij **droomen** al van zeven volle aren en van zeven vette koeien, zij **droomen** al van een goud beeld, met een gouden kop, zij **droomen** al gelijk als een hongerige, die droomt dat hij eet tot verzadigens toe ; wat zit hij aan een tafel en drinkt tot verlustiging ! Zij **droomen**, als zij **zoo** leven, dat zij dan genade hebben ; als zij gaven en bekwaamheden hebben, zijn ze wel in hun schik, en ze beelden zich in dat ze rijk en verrijkt zijn, als ze maar gaven en talenten hebben. Zij zouden wel 'zeggen, als iemand van bekeering spreekt, daar weet ik niet af, mij ontbreekt niet, en zij danken dat ze niet zijn als andere menschen, ook niet als die en die, Lux. XVIII.

3. In de derde plaats, de geestelijke armoede in de verworpenen is tevreden met voorraad voor 't lichaam, en hij heeft gebrek aan voorraad voor de ziel ; hij heeft liever het goed voor dit leven, als 't goed voor 't geestelijke leven. Het goed voor dit leven, zegt hij, daar kan ik mijzelf mede aangenaam maken, maar wat kunt gij met het geestelijke goed doen? Liggen zij op een ziekbed, komt het op een sterven aan, zij weten **zoo** net tot hun vrienden te zeggen, in die kas ligt die obligatie en die rentebrief en daar zult gij dat geld en die **juweelen** vinden ; maar zouden ze moeten zeggen, waar is de genade **Gods** om mijne zonden te vergeven, en de gerechtigheid van Christus om mijne zonden te verzoenen en voor God te bestaan ? Waar is de liefde **Gods** om mij te troosten ? Waar is mijne verootmoediging ? Waar is mijn geloof? Waar is mijne hope ? Zij moeten zeggen, ik weet het niet, waar ik ze vinden zal. Maar als zij hun ander goed zouden moeten zeggen, dat weten zij **zoo** net te zeggen. Staat er iemand voor het bed, die zegt, waar is uw verzoeninge met God? Waar is uw geloof ? Dan krijgen zij de klem in hun harte, dan sluit hun harte.

4. In de vierde plaats, de verworpenen, die naar de ziel arm zijn, zult gij meest **hooren** spreken van 't geen zij hebben, en nooit **hooren** klagen van 't geen hun ontbreekt. De anderen spreken weinig van 't geen zij hebben, en zij doen veel klachten over 't geen hun ontbreekt. Hier geldt die spreuke van Salomo, daar is een, die zichzelf rijk maakt, **ende** niet met allen en heeft, **ende** een, die zichzelf arm maakt, **ende** heeft veel goed, Spr. XIII : 7.

5. Dringt gij ze aan en zegt gij, mijn vriend, gij moet geestelijk goed hebben, of gij zijt ongelukkig, dan vergaat hun al de lust in hun leven als zij dat **hooren**. Zoo lang als de Heere Jezus

niet gezegd had, het vleesch is u niet nut, zoo had Hij veel gevolg, maar als Hij dit gezegd had, droop het gevolg weg, behalve een handje vol, dat zeide, die gaat, die gaat, wij blijven, Joh. VI. Als daarop aangedrongen wordt, op het geestelijke, dan druipen zij weg, dan laten zij den Heere Jezus gaan.

6. De verworpene toont dat zijne armoede van de rechte slag niet is; komt hij op een ziek- en doodbed, gij zult hem zorgeloos vinden; zijn huis is in vrede geweest terwijl hij geleefd heeft, hij wil het niet ontrust hebben terwijl hij gaat sterven; spreekt mij, zegt hij, van **geene** zwarigheden., ik ben tegenwoordig gelijk als ooit een vijand van kommerlijke gedachten of vragen, het zou mij ontrusten, laat ik gerust sterven. En zoo blijven zij van de gerusten te Zion, en van de zekeren op den berg van Samaria, tot dat het uitgedonderde wee op hen komt, Amos VI:1.

7. Komt gij op hun doodbed, of in hun levensloop hen aanspreken, zij geven 't op, omdat zij er niet door en kunnen. Patientie, zeggen zij, ik kan niet anders, ik zal maar ondervinden dat duizenden ondervinden, ik zal 't zelfde lot met hen hebben. Het einde van 't heele werk is zorgeloos en hopeloos, of zonder grond, ik ben blijde, zeggen zij. Op die gronden, die gij zegt, zeggen ze, hebbe ik een afkeer van den hemel en van in den hemel te komen; ik hebbe gaven gehad, ik hebbe kennisse gehad, ik hebbe godsdienstig geweest, ik hebbe altemets eens **geschreid**, ik kreeg al een goede kennisse, daar zal ik op binnen komen. Op olie in de lampe, zeiden de wijze maagden; maar de Heere Jezus **zeide**, dat 's buiten uwe hand. Zou ik niet binnen komen, zegt de eene, ik heb krachten gedaan, en de andere, ik heb in uwen naam gepredikt? Maar de Heere zal zeggen, Ik heb u nooit gekend, daar gij **uzelven** voor kende, Matth. VII: 23. Een ander wederom, ik heb in Uwe tegenwoordigheid gegeten en gedronken; 't helpt niet, zal de Heere zeggen, gij moet buiten blijven, en dan zal 't eeuwig arm en onherstelbaar wezen. Voor eeuwig zult gij dan moeten wezen bij de duivelen, bij de verdoemden en bij de verworpenen ; gij zult voor eeuwig bij de arme **duivelen** moeten, bij de arme verdoemden en onder de arme verworpenen.

Daar hebt gij het **teeken** van der verworpenen armoede.

IV. Ten laatste hebben wij nog een opwekkend woord voor een kind van God. Die hebben dikwijls armoede naar het lichaam, God belooft het, daar heeft Hij zijne heilige reden toe, 't en is geen bewijs van genade, de verworpene is ook altemets arm, 't en is hem ook geen **teeken** van genade. Der verworpenen armoede

hebben wij in die teekenen getoond, nu hadden wij nog een opwekkend woord aan een kind **Gods**.

1. Hebt doch geen misnoegen in de handelingen **Gods**, murmureert nooit, dankt altijd. Dat is mijn en uw plicht, nooit t' onvreden te zijn, maar, laat God doen wat Hij wil, stille te wezen.

2. Waarom zoudt gij zwaarmoedig wezen, uw hoofd laten hangen als een bieve, in uwen heelen staat uit- en inwendig? Zegt God, mijne gezegende vrienden, die u vloekt zal Ik vervloeken, die u zegent zal Ik zegenen, hoe kunt gij dan mismoedig zijn, als al wat u tegen is mede moet werken ten goede?

Gij ziet het nu wel niet, maar gij zult het namaals zien.

3. Hebben wij nu al eenige struikelingen uit den weg gedaan, gaat met ons voort om in te zien welke de natuur is van de ware geestelijke armoede ; dan de ware teekenen; dan wat moet dat een moed geven, als gij den rechten aard kent; dan zullen wij zeggen, legt nu uw harte bij 't stuk, en gij zult moeten zeggen, dat God u die genade bewezen heeft. Dat is de stoffe in 't verfolge. Ik wensche dat God dit believe te zegenen, tot Zijne eer, om Zijns' Zoons wille, Amen.

ZEVEN-EN-TACHTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze stukken :

- I. Wat dat woord, arme van geest, in de grondtaal beduidt.
- II. Eene **beschrijvinge** van de geestelijke armoede.
- III. De prenten waaronder dat zij vertoond wordt.
- VI. Geheel den aard en **nature** van de geestelijke armoede.

Wij lezen Spr. XIII: 7, Daar is een, die zichzelve rijk maakt, **ende** niet met allen heeft; **ende** een die zichzelve arm maakt, **ende** heeft veel goed. Simson gaf het volk eens een raadsel, maar zij konden 't niet raden, zij konden 't hem niet uitleggen. Als wij dit raadsel gaven, daar zouden er al zijn, die 't ook niet zouden kunnen doen. Wij zullen 't kort doen.

Wie is de man, die, zichzelve rijk maakt, en niet met al heeft ?

1. Eerst, die zichzelve rijk maakt door de zonde, zoodat de vrouw tegen den man moet zeggen, wij hebben wel veel goed, maar het is het onze niet, het is bij mij gestolen. Als zij hun tafels, kisten en kasten overzien, **zoo** spreekt het hun wel aan, gelijk als **Micha** zijn moeder; de duizend zilverlingen, **zeide** hij, zijn bij mij gestolen. Ze zijn als een veldhoen dat veel eieren vergaard heeft, en daar komt een ander en die broedt ze uit. **Zoo** is 't ook, **zoo** een vergaart veel goed, maar zonder recht, de vloek verteert het al, op het laatste is hij een dwaas.

2. Die zijn rijkdom in zonde verteert en verkwist. **Zoo** een **gezelle** was de verloren zoon; hij maakte hem rijk tegen den wille van zijn vader, en ten laatste had hij niemandal. Die een broeder is van een doorbrenger, die is een dwaas, hij brengt veel goed door. Eindelijk gaat hij naar een diepe gracht, en valt daarin. Of hij loopt naar de luiheid, daar komt hem een wandelaar over, als een gewapend man. Gij ziet hem onder de vraten en wijnzuipers.

3. Wie is er nog, die zich rijk maakt en hij is arm? Die zich gedraagt als rijk. Zij gaan **zoo** gekleed als de rijken, zij geven **zoo** breed van hun staat en van al hun goed op, en ze zijn eender als die man, die de bijl in 't water viel ; ach! mijn heer, **zeide** hij, 't was geleend. **Zoo** is 't ook, al zijn goed is 't zijne niet; bij zijn leven, of bij zijn dood komt de schuldheer, en die slaat er

de hand aan, 2 Kon. IV : 1. Zij pronken met de vederen van een ander. Ps. XXXVII : 21. Zij hebben wat geleend goed.

4. Het is zoo een, die van God gezegend is, en door onvoorzichtige borgtocht wordt hij al het zijne kwijt, zoodat zijn bed van onder hem verkocht wordt.

5. Het is zulk een slag, die nooit genoeg hebben. Ze zijn als de dochter des bloedzuigers, die roept, geeft, geeft. Dat zit altijd in hun harte om gegeven te worden. Die het geld liefheeft, die wordt des **gelds** niet zat. Altijd klagen zij en kermen ze, 't is tot hun dood nooit wel.

6. Nog eens, 't is zoo een, die veel goed heeft, en hij is schamel in zijn harte, hij durft zichzelf geen goed doen. Pred. 11. Ik zag daar een rijken man, **zeide** Salomo, en hij durfde zichzelf niet **kleeden**, hij had geen harte om hem eenige verkwikking aan te doen.

7. Ten laatste, die naar de ziel **zoo** rijk is. De inbeeldingen van zijn harte zijn groot, hij heeft zulke groote gedachten van zijn genade en van zijn talenten, hij heeft al genade genoeg, als zijn lamp maar brandt, en zij weten niet dat zij zal uitgaan. Een ding ontbreekt u in alle uw fraaiïgheden, die daar **zoo** staat en dankt, **Marc. X** en **Luc. XVIII**. Met dat eene ontbreekt het al. Zij staan daar gelijk als Openb. 111 : 17, Gij zegt : ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geens dings gebrek; en gij weet niet dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt. Zij voelen dat niet, zij spreken al maar van hunne volheid. Dat is de eene soort.

Maar daar is nog een andere soort. Salomo zegt, ik zag ook een slag van menschen onder de zon wandelen, die kwamen in de gezelschappen en zij maakten zichzelf arm, en zij hadden veel goed, dat is een tegengestelde soort. Wie zijn dat?

1. Eerst, rijken zonder zwier. Zij hebben geen zwier, die zij vertoonen, 't zijn stille rijken, die hun schat bezitten in stilheid, niet als een **Nabal**, die als een koninklijk maal had, maar als de oude **Barzillai**; hij had geen zwier nog beslag gemaakt. Rijken, die **zoo** zijn als die groote vrouwe, de Sunamitische, 2 Kon. IV. Zij zijn in waarheid, 't geen het wijf van **Jerobeam** in geveinsdheid was,, 1 Kon. XIV, zij kleetde zich **zoo** alsof zij geen koningin was.

2. Wie maakt er zich arm en hij heeft veel goed? **Zulken**, al waren zij arm, die genade hebben, die vroom zijn, al moesten zij dan bedelen, of ze dan middelmatig gegoed zijn, of ze arm zijn, ze zijn evenwel rijk. Wat voor goed hebben zij? Den zegen **Gods** in hunne akkers, en in al hun goed, Deut. XXVIII en Ps. XXXVII : 16, Het weinige, dat de **rechtveerdige** heeft, is beter als de overvloed veler goddeloozen. Daar dat is, al was 't dan maar in een bedelaars

hutje, daar is een gewenschte schat ; alles is uwe, 1 Cor. III: 11. Ze zijn eender als een mensch, die heeft huizen en akkers, maar anderen, die 't huren, houden 't van den eigenaar als met geweld. Gij hebt het in recht, en gij moest het in bezit ook hebben; als 't God belieft, zult gij 't ook in bezit hebben.

3. Zoo een is zoo vergenoegd. Zij hebben geleerd met Paulus vergenoegd te zijn, Phil. IV :11. De godzaligheid is een medgezel van de vergenoeging, 1 Tim. VI:6. Zij hebben ook zooveel vrede, ze zijn zoo tevreden met de schikking Gods; dat mensch heeft alles met Jacob, Gen. XXXIII: 11.

4. Nog eens, 't zijn altemets klagers, 't zijn altemets als bedelaars; zij hebben gebedeld, en zij laten veel goed na. Zij stellen zich aan gelijk als de Gibeonieten eens deden ; zij kwamen met beschimmeld brood en oude versletene schoenen, en zij hadden veel goed. Ze zijn als die mannen, die naar Gedalia kwamen; zij schreiden en smeekten, en zij hadden schatten van olie en most in 't veld verborgen, Jer. XLI.

5. Ten laatste, zij hebben een arme ziele. Zij leven arm, als zij genade krijgen, en zij sterven arm. Zij liggen en bedelen aan de deur van de goddelijke genade, om een aalmoesje voor hun ziele, de goddelijke gunst in Christus, arm nochtans rijk makende, 1 Cor. VI: 10. Ze zijn rijk in genade, rijk in vruchten, rijk in vergenoegdheid, rijk in hun einde en uitkomst. Zalig zijn de arme van geeste, Matth. V : 3.

Geliefden, tot die laatste soort willen wij u met uw gedachten wat leiden. Gij weet, dat wij in 't negende merkteken van de genade bezig zijn, van den overgang uit de natuur tot den **genade**-staat. Dat negende **teeken** hebben wij onder handen, waaromtrent wij in de eerste predikatie over die stoffe u getoond hebben:

1. Dat de vromen doorgaans arm zijn naar het lichaam. 2. Dat God daar heilige reden toe had. 3. Dat de lichamelijke armoede geen **teeken** van genade is. 4. Dat de verworpenen doorgaans rijk zijn. Dat de geestelijke armoede, in al Gods kinderen plaats heeft, al zaten zij op troonen, gelijk een David en zijns gelijken. In de tweede predikatie hadden wij dit: 1. Daar was een geval, een vrage : is er in de verworpenen ook niet een geestelijke armoede? Wij zeiden, ja; maar zij waren niet arm van geest. 2. Hun geestelijke armoede was hun geen bewijs van genade. 3. In hun armoede waren groote blijken dat zij van de rechte slag niet was. 4. **Eindelijk** hadden wij een verkwikkend woord voor Gods volk, opdat zij nooit klagen zouden over de handelingen Gods, maar altijd danken. Toen bleef ons nog over: 1. De natuur

van de geestelijke armoede om voor u neder te leggen. 2. Eenige teekenen te stellen, of onze armoede van de rechte slag is. 3. Dan zullen wij een opwekkend woordje zoeken te hebben. 4. Dan zullen wij eenige gevallen zoeken op te lossen, van de geestelijke en lichamelijke armoede. Tegenwoordig zullen wij ons vergenoegen om zonder pronk, zonder omslag of eenig blanketsel, u die geestelijke armoede in hare nature voor te stellen. Daarin zullen wij bezien:

I. Wat het grondwoord zegt.

II. Zullen wij u er een beschrijving van zoeken te geven.

III. Zullen wij de prenten zien, onder welke God ze vertoont.

IV. Eindelijk, geheel de geestelijke armoede.

Ik zeg, eerst wat het woord in de grondtaal zegt; dan, een beschrijving geven hoe zij is; dan, onder wat prenten God ze doet voorkomen; dan, zullen wij heel den aard daarvan in uw schoot werpen.

1. Wat het eerste aangaat; de Zaligmaker sprekende van armen van geeste, wat wil Hij **daarmede** uitdrukken ?

1. Eerst **zulken**, die in den staat van een bedelaar gekomen zijn, die in de uiterste armoede is, gelijk een bedelaar, die gaan moet van deur tot deur om een stukje brood, om een kleedje, om een stuivertje geld, om er voor te **koopen** 't geen hem ontbreekt.

2. Het beduidt zulk een armoede, daar van alles gebrek is ; niet alleen dat verkwikt, maar 't geen noodzakelijk is, dat ontbreekt er.

II. Het tweede is de beschrijving. De groote Calvijn geeft er een **beschrijvinge** van : „de geestelijke armoede, zegt hij, is een vlieden uit zichzelfs, en een toevlucht nemen tot de genade Gods in Christus, dat als het heiligdom is voor een benauwd en beklemd harte”,

Zoo een was de Tollenaar, Luc. XVIII: hij was afgekeerd van de anderen, hij staat daar achteraf, of hij niet waard was bekeken te worden, hij staat daar in een hoekje, **zoo** verslagen was hij, dat hij zijn **oogen** niet op durfde heffen. Zoo een was Paulus, die **zeide**, ik heb geen gerechtigheid, Phil. III. Het is zulk eene **schoone** gestalte, Gal. VI : 3. **Zoo** iemand meent iets te zijn, daar hij niets is, die bedriegt hemzelven in zijn gemoed.

Weet gij wat de armoede des **geestes** is ? Dit : 't is genade, die God geeft in het harte van een uitverkoren en godvruchtig mensch. Men zegt altemets, maakt uw verkiezing vast. Hoort, **zoo** gij verkoren zijt, gij zult arm gemaakt worden. Laat u **zoo** licht niet overhoop werpen: ais gij de geestelijke armoede kunt vinden, het is een genade, die zit in 't harte der vromen. God

maakt ze **zoo** gevoelig over hun zonden, **zoo** beschaamd, dat zij zeggen : och Heere! ik moet op mijn heupe kloppen.

Wat maakte Paulus anders **zoo** gevoelig over zijn zonden ? Lieve God, zeide hij, nu zie ik dat ik geen goed in mijzelfs hebbe, ik zie dat er geen goed is als in mijn God alleen, nu zie ik af van al dat buiten U is, als van gebroken bakken, waarom zou ik mijn oog laten gaan over hetgene niet is ? Daar is niets in heel de wereld dat mij, als ik ontsteld ben, in mijn gemoed, verkwikken kan. Adam, ontsteld in zijn gemoed, heel 't Paradijs kon hem niet verkwikken. De wereld laat mij naakt staan op het doodsbed om uwe gunst te krijgen, ik kan er geen een **koortsje** mede afkopen. Een uitverkorene en begenadigde, **zoo** gevoelig zijnde over zijn zonden, ziet in zichzelf, ja nergens iets om zich te redden, ais alleen in God. Ach hoe blijde zou ik zijn, en dat ik er het gevoel van gewaar wierd, dat God zeide, u geschiede naar uw woord !

Ik zal mij daarheen wenden, zeide Mozes, en bezien dat groote gezichte, naar die goedgunstigheden desgenen, die in den braambosch woont, dat vergeet ik mijn leven niet, Exod. III. Als iemand hartelijk zegewenscht, **zoo** is 't nog, de goedgunstigheden desgenen, die in den braambosch woont, kome over u! Heere, zeggen ze, naar U wende ik het, en ze zijn **zoo** uitermate blijde, als de Heere zegt, u geschiede naar uw woord.

111. Nu hebben we ten derde de prentjes. Onder wat prentjes komt **zoo** een ziel voor? Als een bedelaar of een bedelares, die met gescheurde kleederen gaat van deur tot deur, die geen male noch buidel heeft, die al schreiende langs de strate gaat, die geen kleedje heeft om zijn naaktheid te bedekken, **welkers** huid zwart van den honger is. Als een die misgaan is van goed; de man zegt tegen de vrouw, we zijn bedorven, 't is al bedorven, 't is al verloren wat we doen. Het is de prente van een vorst die placht te paard te rijden, maar nu moet hij te voet gaan. Ze zijn als die koning die placht op zijn troon te zitten richten, maar nu moet hij onder de tafel van een anderen koning de kruimpjes oplezen. Het is als Naomi: vol toog ik weg en ledig kwam ik weder, noemt mij **Mara**; mijne dochter, 't is mij veel bitterder als u, Ruth 1. Het is als Job 1, den **eenen** dag was hij de rijkste, en den anderen dag de armste van 't heele oosten; och hoe is hij omlaag gedaald, die **zoo** verheven was. Onder zulke dingen moet gij uw ziel bekijken.

IV. Nu zult gij gemakkelijk de geestelijke armoede in haar

wezen kunnen vatten, wat die is in hare rechten aard. Wat is nu die geestelijke armoede in haar wezen?

1. Eerst, God brengt zijner kinderen gedachten hiertoe, dat ze zeggen, mijn God, ben ik altijd zoo geweest? Neen gij, zegt de Heere, daar was een tijd, dat gij kondt zeggen, ik heb veel goed voor vele jaren, wat ontbreekt mij nog? ik ben rijk en verrijkt geworden, en hebbe geens dings gebrek. Wanneer was dat Heere? Toen Ik u versierde met Mijn beeld, toen ik u kuste met de kussen van Mijn mond, toen gij, als de engelen Gods, waart genieters van Mijne gunst en troost. Toen ik u versierde met Mijn beeld, toen Ik u groote digniteiten gaf, heerschappij over al de schepselen, toen hadt gij eene volmaaktheid; hoe schoon waart gij in de gangen, gij Prinsendochter, in de omdraaiïnge uwer heupe ! Alleenlijk ziet, dit hebbe ik gevonden, dat God de mensche recht gemaakt heeft, Pred. VII : 29. Toen was ik zoo rijk, ik converseerde met God, en God met mij.

2. Dan doet God ons zoo dalen met onze gedachten op ons zelf ; wat ben ik nu, liefste Heere? Ik kome naakt in de wereld, naakt naar het lichaam, naakt naar de ziele; ik heb geen beeld Gods, de hemel is voor mij gesloten, dat paleis, daar moet ik buiten dolen als een dood-arme; Uwe gunst, Uwe zegen, Uwe heiligheid ben ik kwijt; ik ben misgaan van al mijn **goed**; wat heb ik nu? Wat hebt gij, zegt ze? Niet als zonde, dreigementen, vloeken dat is mijn erfdeel ; rechtvaardig zoudt Gij zijn, Heere, zoo Gij mij in de gevangenis smeedt, en zeide, betaal het aitemaal, dat gij schuldig zijt.

3. Dan zegt God, ziet gij nu niet een eenig schepsel, die u rijk kan maken? hebt gij dan geen kracht, of verstand om uzelfen rijk te maken ? slaat de hand maar aan 't werk, en ziet of gij-uwe armoede kunt te boven komen door uw verstand of kracht. Dan zegt ze, de natuurlijke mensch verstaat niet de dingen die des Geestes Gods zijn, we zijn niet bekwaam uit en van onszelfen iets goeds te doen, ik ben machteloos en slecht, in 't begin, in 't midden en in den voortgang.

4. Zoo zinkt daarover op hun hart een gevoelige smarte over hun armoede. Voelt gij het, zegt God? Ja, zegt zij, ik zou mij er wel over aantasten; de kroon van mijn hoofd, zegt ze, is afgevallen; door mijn dwaasheid, niet om sommen, is gekomen, over mij al dit verderf en tegenspoed, ik die wakker placht te wezen, ben niets dezen, gaar gebroken, mat en krank.

5. Mijn Heere, ik voele in alles een begeerte tot wat oneindigs; in mijzelfen, of in iets dat schepsel heet, weet ik het niet te

vinden. Wat is staat, rijkdom, eere, weelde, vrienden, als mijn ziel verloren blijft ?

6. Liefste Heere, dat goed is bij U, Gij zijt de rijke God, Gij hebt kleederen voor mijn naaktheid, een dak daar ik onder kan komen, Gij hebt spijs, drank, medicijnen; ik ben beschaamd dat ik zoo arm en zoo verscheurd naar de kerk ga, mijn God, maar bij U is goed genoeg om al mijne schatkamers te vervullen. Wien heb ik neffens U in den hemel? Neffens U en lust mij ook niets op der aarde, Ps. LXXIII: 25. Och God, mijne ziele dorst en zij verlangt naar U! Och God, mijne ziele schreeuwt naar U als een dorstig land, Ps. LXIII.

7. Dan komt er zoo een bewerkinge; hoe komt gij daar nu aan? Ik zal gaan bedelen aan de deure van Gods instelling, van deure tot deure, ik zal kloppen en kermen, Matth. VII: 7. Ik zal loopen bedelen om een aalmoes voor mijn ziele, ik zal gaan toonen wat er op mijn harte ligt, ik zal zeggen, mijn God, ik kan de genade niet missen, zal er niet een kruimpje wezen voor mij, of wat meer? gelijk als een arme bedelaar zal ik zeggen, mijn ziele kleeft U achteraan gelijk het Kananietische vrouwtje; of Gij al zegt, ik kan U niet geven, ik houde evenwel aan.

8. Och ik ben het zoo onwaardig, maar Gij diende mij evenwel wat te geven; zoo Hij het doet, het zal genade zijn, ja, een onnaspeurlijke rijkdom van genade ;zoo Gij het mij weigert, ik zal moeten zeggen, God is vrij. Ik heb niets te zeggen, als Gij het mij weigert, ik ben 't niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen, ik ben niet waardig uw kind genoemd te worden ; ik heb niet te zeggen, als Gij het mij weigert ;'t zal evenwel hard zijn, maar 't is rechtvaardig. Ik ben evenwel geresolveerd niet weg te gaan, of Gij 't mij geeft of niet, al moest ik sterven van honger, Ik zal U niet verlaten of van U gaan, al rookte Gij tegen mijn gebed. Als die weduwe, Luc. XVIII; of gij geen God of mensch en vreest, gij moet mij evenwel recht doen; zal uw Vader dan geen recht doen aan die nacht en dag tot Hem roepen ? ik mag niet afgeslagen worden.

Dat is de natuur van die armoede ; die wordt nu uitermate verzaard door omstandigheden. Neemt eens,

1. Als iemand ze niet gewoon is ; die in 't carmozijn waren, omhelzen den drek ; die lekkernijen aten, hun huid is zwart van den honger. Och Heere ! Ik ben gewend rijk te zijn, en nu zoo arm !

2. Dat verzaart, als wij 't niemand te wijten hebben als ons zelf. Het verderf is uit mij !

3. Als 't komt door geen goeden raad te volgen, 2 Cor. XI: 3,

ziet toe, dat de duivel u niet verleide, gelijk de slang Eva verleid heeft. Ik heb ook geen goeden raad gevolgd !

4. Zij wordt verzwaard, omdat wij altijd een knagend gemoed hebben, dat ons beschuldigt en benauwt. Ons harte veroordeelt ons en zegt, gij zult het niet krijgen, wie God zal helpen, u niet.

5. Nog eens, dat bezwaart, als men geen medelijden vindt bij God noch menschen. Geen oog had medelijden over u, Ezech. VI: 5. Dan zegt zoo een, ach Heere ! helpt mij, ik kan niet langer wachten, wanneer zult Gij tot mij komen ! Geeft mij een kruimpje ! Laat ik een voedseltje voor mijn ziele krijgen ! Mocht ik wat van U ontvangen ! Ik zal wachten, tot dat Gij mij genadig zijt, ik ben niet af te zetten, ik kan van Uw **deure** niet gaan, en zou ik het niet doen, blijven wachten aan Uw **deure** ? ik zie er daar een van Uw **deure** gaan die geholpen is, en hij verheerlijkt U, ik zal 't mede doen.

Dat is de geestelijke armoede, zonder omslag of opgepronktheid, in haren **eigenen** aard. Legt daar nu uw harte bij. Hoe staat het met de middelen van uwe ziel ? staat gij **zoo** voor den Heere en bedelt ? Is uwe armoede **zoo** ? Dan zal God naar u zien. Vindt gij die dingen in u ? Vrede zij dezen huize ! God zal 't niet van u wegnemen.

Gij zult zeggen : nu wou ik het wei eens klaar zien, in eenige teekenen, of ik ze bezat. Dat zullen wij overlaten tot een volgende Predikatie, en wenschen dat God dit believe te zegenen tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

ACHT-EN-TACHTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21.

Waarin veertien kenteekenen van de geestelijke armoede voorkomen.

WIJ lezen in 't Evangelium van Lucas, het XIII kapittel op het 23 vers, dat daar een man bij den Heere Jezus kwam, die vraagde en zeide: Meester, zullen er velen of weinigen zalig worden en in den hemel komen?

De Heere Jezus had vele en wonderlijke ontmoetingen en gevallen. Dan kwamen zij eens en zeiden, een wijf had zeven mans gehad, in de opstandige wiens wijf zal 't wezen? Dan kwam er een ander en zeide, wie zal de meeste zijn in 't Koninkrijke der hemelen? Anderen zeiden, wat zal van ons geworden? En anderen, wie kan dan zalig worden? En een ander komt op den weg op zijn knieën vallen en zegt, goede Meester, wat moet ik doen om ten leven in te gaan? Ik heb al veel gedaan en ik wil nog al meer doen; wat moet ik doen om ten leven in te gaan? Het komt mij voor, dat er een leven is van uren, dagen, weken, maanden, maar dat is het rechte leven niet; daar is een eeuwig leven. En hier komt er een, die zegt, zullen er velen of zullen er weinigen zalig worden?

Geliefden, de duivel gaat met den meesten hoop heen. Gaat gij door steden en dorpen, en telt gij ze ook in deze groote stad, de satan die wint het. De weg des verderfs is breed, en 't krielt er van wandelaars. Op den weg des verderfs is te behalen rijkdom, kroonen, schatten. De weg naar den hemel is zoo breed niet; daar is niet op te halen, als kruis, spot, smaad en vervolging. Het zijn tweeërlei wegen; de eene is breed, en de andere nauw. Op den eenen krielt het van volk, en op den anderen zijn er maar weinigen, die denzelven bewandelen. Gij kunt eens denken wat daarvan te zeggen valt.

De Zaligmaker zeide, wel man, gij zegt, zullen er velen ten leven ingaan? Hij had het aangehoord, dat de Zaligmaker zeide, de weg is eng die ten leven leidt, en weinigen zijn er die denzelven bewandelen.

En gij kunt het lezen in Jesaja; 't is of gij een vruchtje drie of vier aan een takje vindt. Maar 't scheen of 't den man niet recht aan 't harte lag, als hij deze vrage deed. De Zaligmaker behan-